

Leto XXI Stev. 229
 GLAVNI IN ODGOVORNI
 UREDNIK
 IVAN SINKOVEC
 UREJA UREDNIŠKI ODBOR
 List izhaja vsak dan razen
 počta. # Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
 USTANOVLJENA 3. OKTOBRA
 1934 • MED NARODNOOSVO-
 BODILNO BOJBO JE IZHA-
 JALA KOT 6-DNEVNIK IN
 TEDNIK OD OSVOBODITVE
 DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
 NIK NATO PA KOT TEDNIK
 • OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
 V REDAKCIJSKI POVEZANO-
 STI S «BORBO»

Novi zahodnonemški veleposlanik pri Mičunoviču

Beograd, 28. sept. (Tanjug). Novi zahodnonemški veleposlanik g. dr. K. G. Pfeleiderer je dopoldne obiskal državnega podtajnika za zunanje zadeve Veljka Mičunoviča, ki zastopa odsotnega državnega tajnika, in mu izročil kopije svojih akreditivnih pisem.

Sovjetski veleposlanik pri podtajniku Prica

Beograd, 28. sept. (Tanjug). Državni podtajnik za zunanje zadeve Srdjan Prica je sprejel danes opoldne novega sovjetskega veleposlanika g. Firjubina na protokolni obisk.

Veleposlanik Firubin je zatem napravil protokolarni obisk tudi pri pooblaščenem ministru D. Djuricu, načelniku Državnega tajništva za zunanje zadeve.

Britanski veleposlanik v Splitu

Split, 28. sept. (Tanjug). Britanski veleposlanik v Beogradu Frank Roberts, ki je včeraj pripel v Split, je danes obiskal predsednika splitskega okraja Iva Senjanoviča, zatem pa se predsednik občinskega ljudskega odbora Rada Dumanoviča. Danes si je ogledal nekatera industrijska podjetja v Splitu, muzej in Meštrovičev galerijo.

ČSR bo pošljala Egiptu orožje

Sporazum je trgovinskega značaja

Kairo, 28. sept. (AFP). »Potem ko je zmanjšan skušal dobiti orožje od raznih dežel brez političnih pogojev, je Egipt dobil ugoden odgovor Češkoslovaške,« je sinoči sporočil egiptovski ministrski predsednik Naser v govoru, ki ga je imel ob otvoritvi »vojaške razstave« v Kairu. »Egipt je minuli teden podpisal sporazum o izmenjavi s češkoslovaško vlado, s katerim se je ČSR zavezala, da bo Egiptu poslala težko orožje v zamenjavo za bombaz in riž,« je pripomnil ministrski pred-

sednik Naser, poudarjajoč, da s tem sporazumom Egipt ni postal odvisen od držav sovjetskega bloka. »Ta sporazum je čisto trgovinskega značaja in sklenjen je bil samo v našo korist,« je nadaljeval Naser ter pripomnil, da je od prvega dne revolucije julija 1950 egiptovska vlada skušala dobiti orožje od raznih tujih držav, posebno še od zahodnih velesil. »Toda te so postavile pogoje, katerih cilj je bil, omejiti suverenost Egipta in njegove značilnosti arabske dežele,«

Zaskrbljenost Londona

spričo sovjetskih pošiljk orožja Egiptu

London, 28. sept. (Tanjug). — Huda zaskrbljenost, ki jo izražajo uradni britanski krogi spričo novega položaja na Srednjem Vzhodu, ki je nastal po sporazumu Egipta s SZ in Češkoslovaško o pošiljkah orožja, se zrcali tudi v komentarjih današnjega tiska. »Times« trdi, da bo egiptovska vojska dobila velike količine sovjetskega orožja, ne samo modernar sovjetska reaktivna letala, temveč tudi težko orožje in manjše enote vojnega ladjevja. Časnik sodi, da pomenijo ti sporazumi »veliko zmago ruske diplomacije na Srednjem Vzhodu«, ki bi utegnila občutno vplivati na strateški položaj tega področja in na notranji razvoj. Časnik sodi, da bodo pošiljke orožja Egiptu povečale nevarnost spopada v Palestini. Sodi tudi, da ni nič manj pomembno, da se bo s temi pošiljkami okreplil ruski vpliv v Egiptu in med arabskimi deželami, »ker je zelo možno, da bodo hkrati z orožjem prišli tudi tehnični strokovnjaki in svetovalci.« Podobno gledišče izraža tudi konservativni »Daily Telegraph«.

Predstavnik britanskega ministrstva je danes izjavil, da se nadalje velja politika Velike Britanije, ZDA in Francije, izražena v tristranski deklaraciji iz

Mikoja je obiskal Dubrovnik in Črno goro

Dubrovnik, 28. sept. (Tanjug). Podpredsednik sovjetske vlade Mikoja je pripel v Dubrovnik z jacht jugoslovanske vojne mornarice »Jadranko«. V Dubrovnik je pripel v spremstvu podpredsednika Sabora LR Hrvatske Karla Mrazoviča. Mikoja se je zatem odpeljal z avtomobilom v Črno goro, kjer si je ogledal letovišče Miločer.

Vremenska napoved

za četrtek, 29. septembra

Zmerna oblačnost vendar suho vreme. Se hladno. Temperatura ponoči med 2 do 7, čez dan 12 do 17 stopinj C.

DELO GENERALNE SKUPŠČINE OZN

Upi in težave v zvezi s sprejemom novih članov

Včeraj se je nadaljevala generalna debata

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA)

New York, 28. sept. — Vodilne osebnosti v OZN sodijo, da bi sprejem novih držav v to organizacijo ustrezal ženevskemu duhu in bil dober začetek bodočih sporazumov. Jugoslovanska delegacija na X. zasedanju Generalne skupščine OZN je zelo aktivno zainteresirana na poteh, ki bi omogočile ureditev tega vprašanja. Državni tajnik Koča Popović je večkrat poudaril, da je položaj bolj dozorel, kakor kdajkoli poprej za sprejem novih članov in za to, da bi se približali cilju OZN — univerzalnosti. Takšne prilagoditve ne smemo zamuditi, je poudaril Popović.

Kolikor je moč zvedeti o dejavnosti diplomatov v tej smeri, je videti, da Kanado in Jugoslavijo smatrajo za najprimernejše središče med se vedno nasprotnimi pogledi na metode, ki bi jih bilo treba uveljaviti pri obravnavanju prošelj raznih držav za sprejem v OZN.

ZDA, ki so prej zagovarjale splošno pogodbo o vseh prošljah,

so opustile to stališče, medtem ko je SZ ubrala ravno nasprotno pot. Ena velesila je odklanjala kandidate druge in obratno, in tako je problem prišel v zagato.

Delegacije se strinjajo, da so vzlic optimizmu, ki ga je izrazil Dulles v svojem govoru v splošni debati glede ureditve vprašanja članstva in kljub podobnemu prepričanju Molotova nejasnosti glede stališča Američanov in Sovjetov še nadalje velike. Toda upanje, da bo zanimanje, ki ga ostale delegacije — kakor Jugoslavija in Kanada — kažejo, prispevalo k temu, da bodo našli izhod, je zelo močno.

Ce bodo ti naporii obrodili sadove, bodo v OZN brzkone sprejeli Avstrijo, Albanijo, Bolgarijo, Ceylon, Finsko, Italijo, Irsko, Jordanijo, Kambodžo, Laos, Libijo, Madžarsko, Nepal, Portugalsko in Romunijo, morebiti pa tudi Zunanjo Mongolijo in Japonsko.

New York, 28. sept. (AFP). — Na Generalni skupščini OZN se je danes nadaljevala generalna debata. Govorili so predstavniki Ukrajine, Burme, Formoze, Danske, Indonezije, Belorusije, Librije in Urugvaja. Francoski zunanji minister Pinay bo govoril jutri, angleški zunanji minister Macmillan pa v petek.

Jutri popoldne bo skupščina sklepala o tem, ali bi vključili v dnevni red tudi vprašanje Alžira. Vsa včerajšnja seja skupščine, posvečena temu vprašanju, ni zadostovala, da bi izčrpala seznam govornikov. Govorili naj bi še predstavniki Indonezije, Siam, Costarice, Velike Britanije in Sovjetske zveze. Morda bodo do četrtega popoldne vključili v seznam govornikov še nekatere delegate, med njimi tudi indijskega delegata Menona, na koncu debata pa bo v imenu Francije govoril Herve Alphand.

Vse kaže, da bo izid debate o alžirskem vprašanju odvisen od

stališča nekaterih delegacij, zlasti latinskoameriških, ki se še niso odločile. Danes popoldne je bila na sedežu Združenih narodov nova seja pododbora OZN za razorožitve.

Nemčija bo prosila za sprejem v OZN šele po združitvi

New York, 28. sept. (AFP). Zahodnonemški zunanji minister von Brentano je po obisku pri generalnem tajniku OZN izjavil, da »bo Nemčija prosila za sprejem v OZN šele tedaj, ko bo ponovno združena in prepričana, da s tem soglašajo vse v OZN včlanjene države.«

POSVETOVANJA ZUNANJIH MINISTROV ZDA, VELIKE BRITANIJE IN FRANCIJE

POPOLNO SOGLASJE

o vprašanju razorožitve in nadaljnega razvoja odnosov med Vzhodom in Zahodom — Molotov sprejel predlog treh zunanjih ministrov o dnevnem redu v Ženevi

New York, 28. sept. (Tanjug). Zunanji ministri ZDA, Velike Britanije in Francije bodo danes zaključili posvetovanja, ki so se začela včeraj v hotelu »Waldorf Astoria«.

Ceprav so bila za tisk namenjena poročila z včerajšnjega sestanka zelo pičla, je javnost vendar zvedela, da so ministri obravnavali vprašanje razorožitve in nadaljnega razvoja stikov med Vzhodom in Zahodom. Newyorški časnik poročajo, da je bilo doseženo »popolno soglasje« o teh dveh vprašanjih in da se je zahodni ministrom posrečilo najti skupno platformo za razgovore s Molotovom, ki naj bi se začeli konec prihodnjega meseca v Ženevi. Razen tega so se zunanji ministri sporazumeli, da bodo trajali razgovori v Ženevi »znatno dlje« kakor razgovori med predsedniki vlad štirih velesil v juliju, vendar pa ne tako dolgo

kakor sestanek ministrov v Berlinu, ki je trajal šest tednov.

Zahodnonemški zunanji minister von Brentano se včerajšnjega sestanka ni udeležil. Zato so obravnavali vprašanje združitve Nemčije in evropske varnosti na današnjem sestanku, ki se ga je udeležil tudi Brentano. V komentarju tega sestanka »New York Times« piše, da ZDA menijo, da Sovjetska zveza ne bo tako kmalu privolila v združitve Nemčije, niti v razorožitve in da je svojo aktivno vojsko skrčila zato, ker potrebuje delovno silo v kmetijstvu.

New York, 28. sept. (AFP). — Sovjetski zunanji minister Molotov je sprejel pobude zunanjih ministrov treh zahodnih držav o proceduralnih vprašanjih, nanašajočih se na konferenco v Ženevi. Sovjetski zunanji minister je pri-

volil, da bodo tajništvo konference zunanjih ministrov v Ženevi zaupali predstavniku ZSSR. Tri zahodne države so predlagale to 26. avgusta. Hkrati je Molotov sprejel predlog zahodnih ministrov, da bi vzeli za dnevni red konference napotke, ki so jih pripravili predsedniki štirih vlad: 1. združitve Nemčije in evropska varnost, 2. razorožitve, 3. odnosaji med Vzhodom in Zahodom.

Vendar pa je Molotov poudaril, naj bi ta dnevni red ne motil zunanjih ministrov, »da bi govorili tudi o drugih vprašanjih«. Sklenili so tudi, da bodo konference v Ženevi izmenoma predsedovali vsi štirje zunanji ministri. Prvi seji bo predsedoval francoski zunanji minister Pinay. Štirje zunanji ministri so izmenjali tudi gledišča o trajanju konference. Molotov je izrazil mnenje, da bi lahko trajala 15 dni do treh tednov. Vse kaže, da se zahodni ministri strinjajo z njim.

Te sklepe o bližnji konferenci v Ženevi so sprejeli med razgovori, ki so jih imeli Dulles, Macmillan, Pinay in Molotov sinoči po večerji v hotelu »Waldorf Astoria«. Ko so uredili proceduralna vprašanja konference, je Macmillan pojasnil Molotovu gledišče zahodnih držav o vprašanju dobave orožja deželam Srednjega vzhoda in vprašanje ravnotežja oboroženih sil v tem delu sveta. Molotov je na to izjavil, da bo obvestil sovjetsko vlado o stališču zahodnih držav o teh vprašanjih.

SPRIČO NEREŠENEGA MAROŠKEGA VPRAŠANJA IN KRIZE V ALŽIRU

Nestabilnost Faurove vlade

Neenotnost vlade pri reševanju severnoafriškega vprašanja

Pariz, 28. sept. (Tanjug). Nestabilnost Faurove vlade spričo nerešenega maroškega vprašanja je danes še bolj prišla do izraza spričo odkrite krize v Alžiru in »pora alžirskih poslancev«. To je mnenje, ki ga izražajo danes v Parizu po vznemirljivih vesteh, da so odgodili izredno zasedanje alžirske skupščine, ker predstavniki ondotelega prebivalstva nasprotujejo načrtom Faurove vlade o integraciji tega področja.

Spričo bližnjega pričetka jesenskega zasedanja francoskega parlamenta v pariških političnih krogih čedalje bolj govore o možnosti, da bi sedanja vlada padla. Pri tem opozarjajo na tale dva pomembna momenta:

Prvič, vlada ni enotna glede tega, kako bi bilo treba rešiti severnoafriška vprašanja. Nekateri ministri, predstavniki degolovcev in zmernih, odkrito nasprotujejo predsedniku Fauru. Trdijo celo, da si obrambni minister general König in minister za zadeve bivših borev Triboulet, ki pripadata degolovski skupini, prizadevata, da bi onemogočila izvedbo programa ministrskega predsednika glede Maroka. Hkrati ljudskorepublikanska ministra Schuman in Tedgan gozita, da bosta odstopila, ker sta nezadovoljna z neodločnostjo ministrskega predsednika pri izvajanju vladnega programa.

Drugič, v vrstah vladne večine so najbolj ogorčeni Faurovi nasprotniki, ki nikakor nečesto sprejeti njegovega načrta glede Maroka in Alžira. V Parizu zdaj brez omahovanja trdijo, da se je vladna večina v poslanski zbornici zdaj dejansko spremenila v

manjšino. Več poslancev je že zahtevalo skupščinsko debato o severnoafriških vprašanjih. Sodijo, da se Fauru ne bo posrečilo, da bi preprečil splošno debato o teh vprašanjih ob začetku jesenskega zasedanja. Do te debate bi utegnili priti pred 14. oktobrom, ko bi morala Faure in Pinay odpotovati v Moskvo. Tukajšnji politični opazovalci predvidevajo negativen izid glasovanja v Zbornici, če bi ministrski predsednik Faure v zvezi s temi problemi sprožil vprašanje zaupnice.

V tem zelo delikatnem položaju skuša Faure doseči, da bi vlada ostala še na krmilu. Glavni argumenti predsednika Faure v prid zaupnici vladi slone na mednarodnih vprašanjih. Začetek intenzivne diplomatske dejavnosti, obisk francoskih državnikov v Moskvi in »mala ženevska konferenca« znatno vežejo roke vladni opoziciji, in sicer zavoljo morebitnih posledic, ki bi jih

vladna kriza utegnla imeti v trenutku, ko bi morala Francija na svetovnem političnem prizorišču igrati vlogo velesile. Ceprav utegne že to dejstvo samo preprečiti novo vladno krizo v Franciji, pa si ministrski predsednik Faure prizadeva, da bi tudi na notranjem področju s pogajanjem o morebitni razširitvi vlade z vstopom predstavnikov še nekaterih političnih struj spet dobil v parlamentu večino, ki jo je izgubil.

Stavkovni val se ni polegel

Pariz, 28. sept. (Tanjug). — Okrog 30.000 kovinarjev v Nantesu stavka že sedmi teden. Hkrati nadaljuje stavko nad 100.000 delavcev v rudarskih revirjih Pas-de-Calaisa in Norda, dalje v Lyonu, Belfortu, Havru, Lorientu, Marseillu in še nekaterih mestih. Napovedi, da se bo stavkovni val polegel, ker se je položaj v Parizu pomiril in se je okrog 50.000 delavcev vrnilo na delo, se niso uresničile. Nasprotno, kovinarji s pariškega področja so danes ponovno zagrozili s stavko. Zvišanje plač za 10% zahtevajo in tritedenski plačani letni dopust. Takšne zahteve so nedavno izbojevali delavci tovarne »Renault«.

Razpustitev Poujadovega gibanja

Pariz, 28. sept. (Reuter). Francoska vlada baje namerava razpustiti Pierre Poujadovo gibanje proti davkom. Ministrski predsednik Edgar Faure se je posve-

Eisenhower se počuti bolje

Denver, 28. sept. (AFP). Predsednik ZDA Eisenhower se je včeraj počutil dobro. Poročajo, da niso nastale nobene komplikacije in da se njegovo zdravstveno stanje izboljšuje. Uradnih obiskov pa ne bo imel vsaj še petnajst dni.

Podpredsednik ZDA Nixon je imel včeraj v Pentagonu konferenco z ameriški vojaškimi voditelji. Izjavil je, da so na sestanku razpravljali o »vprašanjih, ki jih redno obravnavajo na dnevnem redu Sveta za nacionalno varnost.«

PRED »TEDNOM OTROKA«

ZA BOLJŠO PRESKRBO MEST S SADJEM IN ZELENJAVO

ŠOLE ZA STARŠE

Pot od prodajalca do kupca izredno draga

Po kalkulaciji Trgovinske zbornice se podraži sadje zaradi prevoznih in manipulacijskih stroškov za nad 100 %

Ljubljana, 28. sept. — Ljudska univerza v Ljubljani je organizirala lani poseben štirimesečni tečaj, v katerem so se udeleženci seznanili s pedagoškimi nalagami staršev, s psihologijo detinstva in socialno zaščito družine. Tečaj je bil namenjen predvsem staršem, ki so se hoteli kar najbolje usposobiti za vzgojo svojih otrok. Zato so ga imenovali »šola za starše«.

Cevraj je bila to samo poskusna šola, je že prvo leto dosegla zelo lepe uspehe. V 48 predavanjih, ki so jih poslušali dvakrat tedensko, so si starši pridobili temeljne pojme o vzgojnih metodah. Z njimi so jih seznanjali ugledni pedagogi, zdravstveni in socialni delavci. Obiskovalci tečaja so bili z delom šole zelo zadovoljni in že lani so prihajale iz raznih krajev Slovenije prošnje, da bi podobne šole organizirali tudi pri njih.

Letos bo imela Ljubljana tri takšne šole. Da jih ne bodo dobila tudi druga mesta, je edina težava v tem, da zanje ni dovolj predavateljev. Šole za starše bodo delovale letos po nekoliko spremenjenem programu, sestavljenem na podlagi izkušenj iz lanskega leta. Tečaji bodo v prihodnje trajali štiri mesece in predavatelji bodo predavali na njih o družinski vzgoji, psihologiji, duševni higieni, preventivni medicini, družinski higieni, prehrani in gospodinjstvu.

Izbira tem se je znatno razširila in z njimi so zajeta vsa področja, važna za razvoj družine. Starši se zelo zanimajo za te šole. To dokazuje, da jim je res treba pomagati, če naj bodo v celoti kos svojim težavnim nalogam v družini.

V prizadevanju, da bi družinski vzgojo kar moč izboljšali, so v nekaterih krajih Slovenije organizirali tako imenovane vzgojne posvetovalnice. Takšne posvetovalnice imajo v Celju, Mariboru in Trbovljah, ustanoviti pa jo nameravajo tudi v Ljubljani. V posvetovalnicah dobivajo starši vse napotke za vzgojo otrok. Razen tega jim dajejo nasvete glede raznih socialnih in zdravstvenih vprašanj. Vzgojna posvetovalnica v Celju je odprta enkrat tedensko. Ljudje že tako radi prihajajo v njo, da je zmeraj polna obiskovalcev. V posvetovalnici lahko starši govorijo s pedagogom, zdravnikom, pravnikom in sestro patronažne službe o vseh vzgojno otrok zadevajajočih vprašanjih.

Glede na slabosti, ki se kažejo pri preskrbi naših mest in potrošniških središč s sadjem in zelenjavo navzlic dobri letini, je Trgovinska zbornica za Slovenijo sklicala sestanek predstavnikov področnih zbornic in preskrbovalnih podjetij, na katerem so podrobno proučili položaj. Stavili so predloge za izboljšanje, ki bodo predloženi podobni konferenci v zveznem merilu, ki bo prihodnji teden pri Zvezi trgovinskih zbornic FLRJ v Beogradu ob navzočnosti nekaterih članov Zveznega sveta.

Na posvetovanju v Ljubljani je bilo najprej ugotovljeno, da je preskrba naših mest in potrošniških središč s sadjem in zelenjavo v zadnjem času predmet stalne kritike zlasti v vrstah potrošnikov. Naša letošnja letina je dobra, letina jabolk pa izredno obilna. Mestna in potrošniška središča pa navzlic temu niso založena tako, kakor bi bilo pričakovati in tudi cene so v primeri z odkupnimi cenami visoke.

Glede na kritiko velikega razpona med odkupnimi in prodajnimi cenami je Trgovinska zbornica za Slovenijo sestavila vrsto preverjenih kalkulacij, ki so pokazale, da sedanjí stroški prekomerno podražijo blago na poti od pridelovalca do potrošnika. Predloženi je bilo več takih kalkulacij za jabolka, krompir, grozdje in paradiznik. Tako se n. pr.

jabolka, odkupljena pri kmetu v pujskem okolišu po 12 din, podražijo do potrošnika na 24,40 din ali za nad sto odstotkov, upoštevajoč da znaša marža kmetijske zadruge 2 din, prevoz do Ljubljane 1,70 din, stroški dostave 1 din, poraba embalaže 2 din, 3% kalo 0,36 din, obvezna cianizacija okuženih jabolk 1,68 din, marža grosista za manipulacijo in zaslužek pa 12% in zaslužek detajlista 10%. Jabolka kupljena po 6 din pa se tako podražijo na 18 dinarjev. Drug primer jabolk s področja Ilirske Bistrice nam pokaže, da se cena od proizvajalca do potrošnika poveča od 14 na skoraj 30 din, čeprav ta jabolka ni treba cianizirati, ker niso okužena, je pa prevoz s kamionom toliko dražji in doseže 7 din pri kilogramu. Precejšen strošek predstavlja embalaža, to pa zaradi visoke cene, ker stane 250 gajbica za sadje okrog 250 dinarjev, taka gajbica pa se uniči povprečno po petkratni uporabi.

Krompir, odkupljen po 9 din od pridelovalca, se podraži z vsemi stroški do potrošnika v Ljubljani na 16,55 din, paradiznik iz Kopra, odkupljen po 14 din, pa na 31 din za potrošnika. Grozdje iz Brd, odkupljeno po 40 din, ne more priti do potrošnika ceneje kakor po 66 din. Navedene kalkulacije bi se morda dale pri skrajnem varčevanju za malenkost znižati, vendar glavnih postavk trgovina ne more spremeniti. Dovož sadja in zelenjave iz področja Kopra in Gorice zlasti obremenjuje izredno drag kamionski prevoz. V mnogih primerih se morajo podjetja posluževati dragega kamionskega prevoza, ker je prevoz po železnici skrajno tvegan. Prevoz po železnici traja včasih tudi pet, šest in sedem dni. V tem času pa se blago pokvari. Prevoz po železnici povzroča tudi nerednosti v preskrbi. Če preskrbovalno podjetje sklene pogodbo za postopno dobavo blaga, n. pr. vsak dan po en vagon, se neredko dogaja, da več dni ne pride noben vagon, potem pa hkrati štirje. Pri takem nerednem dovozu trg ne more biti pravilno preskrbljen, blago, ki je bilo dolgo na poti, pa se pokvari.

Ko smo letos spoznali, da bo pridelavec jabolk v Sloveniji izredno obilen, so bila opozorjena vsa potrošniška središča v državi, da si lahko nabavijo poceni blago v Sloveniji. Vendar so v nekaterih velikih mestih naprej držali pretirano visoke cene. Tako so n. pr. v času, ko je bila odkupna cena jabolk v Sloveniji okrog 10 din, prodajali jabolka v Skoplju po 80 din.

Drugo je seveda vprašanje kvalitete sadja in zelenjave, načina prodaje in postrežbe. Tu so pritožbe potrošnikov v resnici upravičene. Zlasti v Ljubljani je stanje tako, da nujno terja rešitev. Prodajnih mest je odločno premalo, zlasti v času velikega prometa. Čeprav je blaga dovolj, se kupci drenjajo, oziroma se nastavljajo v vrste. Prodajalke so neprijetne in nočejo ustreči kupcu, ki mora kupiti vselej nesortirano, se pravi mešano blago, dobro in nagnito, zelene in rdeče paradiznike itd. Na trgu pač ni

konkurence, ki bi izsilila kulturnejšo postrežbo.

V obsežni razpravi je bilo ugotovljeno, da bi Ljubljana potrebovala vsaj 20 novih prodajnih mest za sadje in zelenjavo. Podobno je tudi v drugih velikih mestih. Urediti bi bilo treba trgovine, ki bi prodajale sortirano in kvalitetno blago. Seveda bi morale imeti take trgovine zaradi rentabilnosti tudi določen asortiman drugega blaga, preskrbeti bi bilo treba tudi sredstva za ustanovitev takih trgovin. Po zadržli predstavnikov preskrbovalnih podjetij ni mogoča na stojnicah prodaja blaga, sortiranega po kvaliteti, ker bi v tem primeru prišlo do manipulacij z blagom na škodo potrošnika. Razen tega je velika težava s prodajalkami. Podjetja pri plači 7200 od 7800 din mesečno spričo težkih delovnih pogojev (ob dežju, mrazu, pripekli) ne morejo dobiti novih kadrov, še manj pa vajejniški naraščaj (vsaj sadna trgovina v Ljubljani ima komaj 3 vajejke). Naša mesta pač nimajo dovolj pokritih tržnic, podjetja pa nimajo sredstev za investicije niti za nabavo majhnih kamionov, s katerimi bi dovažala blago do prodajnih mest.

Sproženo je bilo tudi vprašanje intervencijskih prodajnih grosističnih podjetij, ki bi lahko vplivale na prodajno ceno in na izboljšanje načina postrežbe. Sploh bi kazalo, da bi tudi grosistična podjetja imela svojo malo prodajno mrežo. Grosistom je treba omogočiti, da bi v primeru, kadar imajo preveč blaga, lahko prodajali blago na trgih neposredno potrošnikom brez posebnih administrativnih formalnosti.

K zboljšanju pa bi gotovo pripomogle tudi trgovine s pavšalnim obračunom (zakupne trgovine). Tak pavšalisti bi sami skrbeli za to, da ustrezno kupcu in mu nudijo blago, kakršno si želi. Zato ne kaže izključevati uvedbe trgovin s pavšalnim obračunom, če s tem pripomoremo k zboljšanju preskrbe. V diskusiji je bilo zastopano tudi mnenje, da bi isto dosegli, če bi v poslovalnicah trgovinskih podjetij uvedli enak režim obračuna, kakor je določen za pavšaliste. Naposled naj bi tudi kmetijske zadruge začele neposredno prodajati potrošnikom na trgu. Tako bi se ustvarila večja konkurenca, brez katere ni boljše preskrbe in kulturnejše postrežbe.

F. S.

PRVA SKUPŠČINA ZVEZE DRUŠTEV SREDNJIH MEDICINSKIH DELAVCEV

Še vedno stari problem - kadri

Skupščina bo pod pokroviteljstvom predsednika Tita

Pod pokroviteljstvom predsednika republike Josipa Broza-Tita bo od 13. do 16. oktobra v Sarajevu prva skupščina Zveze društev srednjih medicinskih delavcev Jugoslavije. Na dnevnem redu bo vprašanje strokovnih kadrov, posebej še srednjih, ki je tudi zdaj težavno in še nerešeno vprašanje naše zdravstvene službe.

Kadrov ni dovolj. In čeprav je videti čudno, je stanje takšno, da nam ne primanjkuje toliko zdravnikov, kolikor medicinskih sester in drugih srednjih medicinskih delavcev. Namesto da bi na dva zdravnika prišli vsaj trije srednje medicinski delavci, je v nekaterih naših republikah položaj ravno obraten — z dvema zdravnikoma dela samo ena medicinska sestra.

Prevedba upokojenega vojaškega osebja v Srbiji

Beograd, 28. sept. (Tanjug). Okrajnim komisijam, ki skrbijo za zaposlitev upokojenega vojaškega osebja, se je v Srbiji prijavilo nekaj sto upokojenih častnikov in vojaških uslužbencev — znatno več kakor v drugih republikah. Komisije se v glavnem ukvarjajo z zaposlitvijo in prekvalifikacijo teh ljudi, kakor tudi z reševanjem njihovih stanovanjskih vprašanj. Kar zadeva zaposlitev doslej ni bilo težav. Tudi glede prekvalifikacij in zolanja lahko komisije ustrezajo zahtevam. Znatno število upokojenega vojaškega osebja so poslali v srednje strokovne šole, medtem ko je manjše število dobilo štipendije, da bi zaključili začeto šolanje in nadaljevali študij.

Vprašanje stanovanj, poudarjajo v republički komisiji, je težavnejše spričo splošnega položaja glede stanovanj v naši državi. Okrajne komisije si prizadevajo, kjerkoli je to možno, zagotoviti kredite za zidavo in nakup hiš ter stanovanj. A republički komisiji sodijo, da bi se mnogi iz vrst upokojenega vojaškega osebja lahko časno zaposlili v krajih, kjer imajo zdaj zagotovljeno stanovanje.

Zakaj? Predvsem je šol malo, po drugi strani pa je še vrsta odprtih vprašanj, o katerih že dolgo razpravljajo, a niso ničesar drugega ukrenili. Pogoji za sprejem v šole so namreč zelo različni. Ponekod sprejemajo dijake s štirimi, drugod s šestimi, v posameznih šolah pa celo z osmimi razredi gimnazije. Gledišča v tem oziru še niso izenačena. Tudi glede pouka še ni vse jasno. Medtem ko nekateri pripisujejo večji pomen teoretičnemu kakor praktičnemu pouku, pa večina sodi, da bi se moral ta kader šolati predvsem v zdravstvenih ustanovah, ne pa v učilnicah. Problem so tudi bolničarji in ostalo nižje medicinsko osebje. Doslej so se ti delavci pripravljali za svoj poklic samo na tečajih.

S tem v zvezi je tudi vprašanje vzdrževanja dijakov med šolanjem. Namesto štipendiranja predlagajo ustanovitev sklada za kadre, v katerem bi vse zdravstvene ustanove vplačevale prispevke. Ti prispevki bi bili dejansko nagrada dijakom za delo v zdravstveni ustanovi, te da nagrade ne bi dajali nim, temveč bi jih vplačevali v sklad za njihovo šolanje.

O vseh teh problemih bodo razpravljali na skupščini v Sarajevu.

R. L.

Devizni tečaji

Na rednem sestanku so bili dne 27. septembra 1955 zaključeni po naslednjih tečajih:

USA dolar	2945, 2974, 2991,09, Letz
—	8250, 8195,18, DM 74.350, 74.000,
72.841,86, Bfrs —	5300, 5300, Ffrs 815,
816,21, 815,24, Sfrs	64.800, 64.700,30,
Lit 500, 500, 509,43, Lit	STT 475, —
450, Lit Gor 350, —	350, Hfl 74.999,
—	74.999,41, Sv. kr. —
58.000, 56.411,92,	Obr. dolar Avstr. 2871, 2860, 2864,01,
Obr. dolar Grč. —	1750, Obr. dolar
Turč. —	1300, Obr. dolar Izr. 1300,
1300, 1252,53, Obr. dolar Braz. —	1390,
1390,56 Obr. dolar CSR —	2600, 2553,57,
751,19.	

Situacija: Promet na današnjem rednem sestanku je bil pod vplivom znižanih tečajev in se ni razvijal tako, kot bi prodajalec deviz želel. Kupci so bili zelo rezervirani in je bilo le za nemsko marko nekaj več zanimanja, toda tudi ta je ostala delno neuređena. Angleški funti, danski in turški obračunski dolarji so ostali v celoti neprodani.

Novi kmetijski stroji na mednarodnem velesejmu v Novem Sadu

Novi Sad, 27. sept. (Tanjug). Jugoslovanska industrija kmetijskih strojev je razstavila na mednarodnem velesejmu v Novem Sadu nad 40 najnovejših izdelkov, ki jih bodo uporabljali kmetje ter s tem znatno olajšali in pospešili celo najtežavnija dela v kmetijstvu.

Večina domačih tovarn je začela v serijah izdelovati tiste kmetijske stroje, po katerih kmetje in zadruge spričo široke uporabe umetnih gnojil in prusmeritve dosedanjega načina prehrane živine najbolj povprašujejo. Tovarna »Zmaj« iz Zemuna pripravila izdelovanje 50 manjših strojev za pripravljavanje živinske krme. Zmogljivost strojev znaša kakih 2500 kg živinske krme na uro. Za te stroje se zlasti zanimajo kmetijska posvetstva in večje zadruge. Kmetijska zbornica v Novem Sadu je že odkupila vso proizvodnjo za prihodnje leto. Važna novost je tudi začetek izdelovanja strojev, ki večje koruznice ter ele-

PO ENEM LETU DRUŽBENEGA UPRAVLJANJA FAKULTETE ZA AGRONOMIJO, GOZDARSTVO IN VETERINARSTVO V LJUBLJANI

Brez poglobljenega znanstvenega dela ni napredka v praktičnem delu

Ljubljana, 28. septembra. — Danes je bila v Ljubljani v prostorih agronomske fakultete prva javna skupščina Fakultete za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo, ki jo je začel njen dekan prof. Ivan Jelačin. Skupščine se je udeležil tudi rektor ljubljanske univerze dr. Kuhelj, dekan Medicinske visoke šole dr. Milčič, dekan Tehnične visoke šole dr. Čopić, vsi fakultetni predavatelji in asistenti in nekateri gostje iz ostalih fakultet. Omenjena javna fakultetna skupščina je prva te vrste in ima namen seznaniti široko javnost z delom te najvišje pedagoške in strokovne ustanove na področju kmetijstva, gozdarstva in veterinarstva v Sloveniji.

Ljubljanska fakulteta za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo opravlja vrsto znanstveno raziskovalnih strokovnih del, ki koristijo napredku kmetijstva in gozdarstva. In ko sta se oblikovali tudi samostojni ustanovi Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo ter Kmetijski inštitut Slovenije, je pokazala praksa, kako koristno je to delovanje fakultete s tema ustanovama, ki imata tesen kontakt z operativno, s čimer je omogočeno hitro zaslediti ključne probleme v proizvodnji, ki zahtevajo znanstvene osvetlitve in pomoči. Veterinarski oddelek je še v formiranju in če ne bo posebnih zaprek, se bodo že prihodnje leto vpisali prvi slušatelji.

Strokovnjaki na omenjeni fakulteti budno spremljajo kmetijsko proizvodnjo, vse uspehe in neuspehe in niso le vzgojitelji bodočih inženirjev, ampak sodelujejo v sami proizvodnji. Tudi študentje se ne učijo samo iz knjig, kajti sama teorija bi bilo kaj slabo znanje za življenje. Zlasti je potrebna tudi praksa kmetijskim in gozdarskim inženirjem. Za praktično proučevanje znanstvenih problemov ima ljubljanska agronomsko-gozdarska fakulteta na razpolago kmetijsko posestvo Pšata, »Arboretum« v Volčjem potoku, gozdno in lesno gospodarstvo »Silva« v Kamniški Bistrici, Oblakov gozd na Brezovici in vrst v Ljubljani. Precej dela in vrt pa opravljajo predavatelji in študentje tudi v dobro opremljenih laboratorijih na fakulteti. Lahko trdimo, da je agronomska fakulteta z obema inštitutoma žarišče napredka za naše kmetijstvo in gozdarstvo, in za lažjo predstavo, s kako važnimi in obširnimi znanstvenimi raziskovanji se ukvarjajo: na primer s krompirjem. Okoli njega so bila opravljena že naslednja raziskovanja:

Studij bioloških lastnosti s 189 krompirjevih sort svetovne kolekcije, dinamika rasti 15 krompirjevih sort, ki so razširjene v Sloveniji; raziskovanje dobe mirovanja posameznih krompirjevih sort; selekcija krompirja s križanjem in vzgojo sejancev; poskus poljetne saditve; poskus jarovizacije; poskus zarezavanja krompirjevih gomoljev; poskus prajenja krompirjevih gomoljev z »Belvitano K«; poskus ranega izkopa; učinek fotoperiodizma na krompirjeve sorte; ugotavljanje genske sestave sorte »pozni rožnik«; ugotavljanje plodnosti cvetnega prahu pri 12 sortah; ugotavljanje gospodarske vrednosti sorte »pozni rožnik«; zbiranje in vzdrževanje avtohtonega in udomačenega materiala za žlahtenje 25 sortnih vrst itd.

Vse te teme so zahtevale obširnega in temeljitega dela ne le

lekcije, dinamika rasti 15 krompirjevih sort, ki so razširjene v Sloveniji; raziskovanje dobe mirovanja posameznih krompirjevih sort; selekcija krompirja s križanjem in vzgojo sejancev; poskus poljetne saditve; poskus jarovizacije; poskus zarezavanja krompirjevih gomoljev; poskus prajenja krompirjevih gomoljev z »Belvitano K«; poskus ranega izkopa; učinek fotoperiodizma na krompirjeve sorte; ugotavljanje genske sestave sorte »pozni rožnik«; ugotavljanje plodnosti cvetnega prahu pri 12 sortah; ugotavljanje gospodarske vrednosti sorte »pozni rožnik«; zbiranje in vzdrževanje avtohtonega in udomačenega materiala za žlahtenje 25 sortnih vrst itd.

Vse te teme so zahtevale obširnega in temeljitega dela ne le

ena strokovnjaka, ampak tudi večje skupine in sodelovanja več specialistov. Gornje je samo primer znanstvenega dela s krompirjem, toda v Sloveniji imamo še druge najrazličnejše vrste kultur, katerih problematika je prav tako potrebna obdelave. Samo v minulem študijskem letu so strokovnjaki na fakulteti in v obeh inštitutih obdelali prek 170 do 200 znanstvenih in strokovnih tem, katerih zaključki so v praksi koristili kmetovalcem in gozdarjem.

Prava vrednost pomena in dela naše agronomske-gozdarske fakultete pa je v proizvodnji vidna s tem, da stalno prihajajo na teren mladi strokovnjaki. Dosedaj je bilo na Fakulteti 336 absolventov; od teh jih je diplomiralo že 81 — 69 agronomov in 12 gozdarjev. Res pa je, da redno študij na fakulteti hromi slab materialni položaj študentov, saj jih je samo iz te fakultete 342 navezanih izključno na štipendije, ki znašajo povprečno 3635 dinarjev, s čimer si študentje ne morejo kriti niti osnovnih potreb. Zlasti ljudski odbori in podjetja, ki bodo imela od mladih kadrov največjo korist, dajejo premalo sredstev za njihovo šolanje.

L. J.

DNEVNA KRONIKA

Seja upravnega odbora Zvezne zunanjetrgovinske zbornice

Upravni odbor Zveze zunanjetrgovinske zbornice je na včerajšnjem seji v Novem Sadu razpravljali o delu odbora, o pristojnostih zbornice in o osnutku pravilniške Inštituta za zunanjo trgovino.

Generalni tajnik zbornice Ivan Barbalit je med drugim poudaril, da je bil načrt jugoslovanskega izvoza za minulih osem mesecev izpolnjen 58,4%, medtem ko je bil v istem obdobju lanskega leta izvoz za okrog 3 % večji.

Skrb za otroke padlih borcev

Na sestanku zvezne komisije za otroke padlih borcev je bilo ugotovljeno, da so v posameznih republikah še vedno nepismeni in nepreskrbljeni otroci padlih borcev. Tako je na primer v Bosni in Hercegovini, kjer je 41.000 otrok padlih borcev, okrog 3500 otrok do 18 let starosti nepreskrbljenih, znatno število otrok pa je nepreskrbljenih tudi, čeprav so že dopolnili 18 let.

Komisija je sklenila, da naj republiške komisije do 20. oktobra letos uredijo podatke in proučijo stanje nepismenih otrok in otrok, ki so odrasli šolanju, kakor tudi vrsto drugih vprašanj. Ko bo to

delo opravljeno, bodo storiili ukrepe, da bi stanje otrok padlih borcev uredili v duhu sklepov, sprejetih na ljubljanskem kongresu Zveze borcev Jugoslavije.

Premogovniki na Hrvaškem so izpolnili plan z 98 odstotki

V prvih treh četrtletjih letošnjega leta so premogovniki Hrvaške izpolnili plan okrog 98 odstotno. Kaže, da bodo do konca leta rudniki te republike dali gospodarstvu in gospodinjstvom okrog 2.250.000 ton premoga, kolikor predvideva plan za 1955. V republiškem Združenju premogovnikov izjavljajo, da bi prihodnje leto utegnili nakopati okrog 2.500.000 ton premoga.

Plenum gostincev Jugoslavije

V Jošencih pri Sarajevu se je včeraj začel razširjeni plenum upravnega odbora Zveze gostinskih zbornic Jugoslavije. Na njem so razpravljali o cenah gostinskih storitev v prihodnjem letu. Podpredsednik Zveze Stane Renko je poudaril, da je to vprašanje zelo zapleteno, ker so cene v gostinstvu povezane s tržnimi cenami. Renko se je zavzemal za to, da bi uvedli takšen sistem formiranja cen, v katerem bi bila gostinska podjetja in ostale gospo-

darske organizacije v istem položaju.

Plenum nadaljuje delo.

Sovjetski novinarji v ženiški železarni

Včeraj je v Zenico prispela sovjetska novinarska delegacija. Spremljali in pozdravili so jo direktor sarajevske »Oslobodjenja« Radovan Papić, predsednik Društva novinarjev BiH Radivoj Papić ter skupina novinarjev iz Zenice.

Člani sovjetske novinarske delegacije so se razgovarjali z gospodarskimi in političnimi voditelji Železarne, zatem pa so si ogledali novo valjarno, novo koksarno in kovačnico.

Sovjetska novinarska delegacija je popoldne nadaljevala pot v Sarajevo, kjer bo ostala dva dni.

II. kongres otroških zdravnikov Jugoslavije zaključil delo

II. kongres otroških zdravnikov Jugoslavije je včeraj v Ohridu zaključil delo. Sklenili so, da bodo namesto dosedanjega zveznega odbora pediatrov ustanovili združenje pediatrov Jugoslavije. Na kongresu so izvolili devetčlanski upravni odbor. Za predsednika je bil izvoljen prof. Skrivanić, za tajnika pa dr. Vuković.

London o imenovanju feldmaršala Hardinga za guvernerja Cipra

Po vesteh s Cipra napetost na otoku ne popušča

(Od našega stalnega dopisnika.)

London, 28. sept. Imenovanje dosedanjega šefa imperialnega generalštaba feldmaršala Johna Hardinga za guvernerja Cipra je sprožilo v Londonu mnogo ugibanj. Ciper je majhna kolonija, pa naj mu pripisujejo Angleži še tolikšen pomen, in zato se angleška javnost zelo zanima za imenovanje šefa imperialnega generalštaba za guvernerja in poveljnika angleških sil na tem otoku.

V Londonu prevladuje mnenje, da je imenovanje tako uglednega angleškega vojaškega dostojanstvenika za guvernerja predvsem izraz želje, da bi čim bolj poudarili strateški pomen tega otoka za Veliko Britanijo in sile Atlantskega pakta, s tem pa v sedanjih kritični fazi spora za Ciper potisnili v ozadje politično stran tega problema ali zahteve po samoodločbi. Razen tega si imenovanje feldmaršala Hardinga razlagajo tudi kot izraz namena angleške vlade, da bi z odločnimi ukrepi »ohranila red« v tej nemirni koloniji.

Zanimivo je, da so danes v zvezi s pisanjem o nagibih za imenovanje feldmaršala Hardinga na novi položaj na tiskovni konferenci v Foreign Officeu zanikali trditve v nekem poročilu konservativnega »Daily Telegrapha«. Ta časnik je namreč poročal, da sloni imenovanje feldmaršala Hardinga za guvernerja in pošiljanje okrepitev na Ciper na angleških načrtih, ki med drugim predvidevajo vojaško akcijo v Grčiji, če bo to potrebno, da bi nudili podporo grški ustavi v primeru, če bi sedanja vlada na vprašanje Cipra padla.

Uradni predstavnik Foreign Officeja je v svoji izjavi rekel, da to poročilo konservativnega »Daily Telegrapha« ne ustreza resnici. Poudaril je, da se mude angleške čete na Cipru zato, ker je ta otok »strateško središče, iz katerega morajo biti angleške obveznosti na Srednjem vzhodu izpolnjene«. Razen tega izpolnjujejo angleške sile v sedanjih razmerah »dolžnost, da skrbje za notranjo varnost na Cipru«. Predstavnik Foreign Officeja je rekel, da njihova navzočnost na

otoku ne pomeni »nobenega namena, da bi Angleži intervenirali v notranjih zadevah Grčije«. Razlogi za imenovanje sira Johna Hardinga so pojasnjeni v poročilu z dne 26. septembra.

Novi guverner Cipra je pripeljal včeraj iz Nemčije v London. Rekel je, da bo njegova prva dolžnost na novem položaju »upostaviti varnost in stabilnost na otoku«. Rekel je tudi, da izkušnje iz Kenije in Malaje, angleških kolonij, v katerih se še bje boj, kažejo, da zahteva varnost tesno sodelovanje med civilno administracijo, policijo, obveščevalno službo in oboroženimi silami. Feldmaršal Harding je izjavil, da si bo prizadeval zboljšati sodelovanje na tem torišču.

Sodeč po vesteh s Cipra je očitno, da napetost na otoku ne popušča. Za jutri je napovedana splošna stavka. Razen tega poročajo, da nadškof Makarios pridno organizira pasivni odpor,

ki bi med drugim zajel tudi odstop vseh predsednikov mestnih in vaških občin na otoku.

Odpor grškega prebivalstva proti kolonialnim oblastem na Cipru je dal povod, da v Londonu opozarjajo na možnost, da bi izdali odlok o izgonu kakih 50 voditeljev, o katerih domnevajo, da vodijo gibanje za samoodločbo. Razvoj dogodkov na Cipru lahko po mnenju »Daily Telegrapha« potisne v ospredje tudi vprašanje izгона nadškofa Makariosa.

Demonstracije na Cipru

Famagusta, 28. sept. (Reuter) Sinoči je 3000 Grkov demonstriralo proti policiji in britanskim četam v Famagusti.

V Limasolu je bil neki deček smrtno ranjen v hipu, ko so britanske čete streljale na demonstrante, da bi jih razgnale. Demonstrirali so proti uvedbi policijskega časa.

Britanske čete na Cipru

Egipt bo izpraznil El Audžo

Gaza, 28. sept. (Reuter). V dobro poučenih krogih izjavljajo, da je Egipt sprejel prošnjo vodje komisije OZN za nadzorstvo nad premirjem v Palestini generala Burnsa, naj umakne svoje sile iz El Audže. Toda Egipt je v to privolil »z nekaterimi pridržki«.

EISENHOWERJEVA BOLEZEN povečala trenja v Republikanski stranki

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

New York, 28. sept. Štiri dni po srčnem napadu predsednika Eisenhowerja si politiki, diplomati in komentatorji se zmeraj niso na jasne, kakšne bodo posledice njegove bolezni za nadaljnji razvoj notranjih in zunanjih odnosov Amerike. Zato razlagajo vest o sklepu ožje vlade, da se vprašanje prenosa odgovornosti predsednika ZDA na Richarda Nixona kot prvega Eisenhowerjevega namestnika odgodi, v glavnem na dva načina.

Znani analizador Lippman povzema mnenje tistih, ki so že prepričani, da Eisenhower ne bo mogel voditi državnih poslov do konca svojega mandata in da prihodnje leto ne bo kandidiral. Takšna perspektiva pomeni za Republikansko stranko težaven položaj in malone razsulo. Eisenhower je tudi sam nedavno opozoril republikanske politike, da je njihova »usmeritev na enega človeka« napačna. S tem, da so se zanašali zgolj na prijubljeno sedanega predsednika, so pozabili poiskati alternative. In zdaj so čedalje očitnejši znaki, da se bo republikanska konferenca vršila v znamenju boja leve in desnice okrog kandidature Nixona kot osebnosti srednje poti. Od tude mnenje, da si republikanci prizadevajo, da bi zmanjšali nevarnost Eisenhowerjeve bolezni, ko pravijo, da bo njegovo »moštvo« nemoteno nadaljevalo rutinske posle pod začasno Nixonovo upravo.

Druge razlage objavlja vplivni komentator Drummond v »Herald Tribune«. Drummond meni, da je »nekdo preveč pohitel« za zahtevo, da bi dali predsednikove prerogative drugemu. Kdo je bil to in kakšne sile se skrivajo za to zahtevo, po Drummondovem mnenju ni moč ugotoviti. Panika, ki jo je sprožila Eisenhowerjeva bolezen, je po Drummondovem mnenju bolj posledica tega, da republikanci niso bili pripravljeni na tragično presenečenje, kakor sad notranjih bojev za prevzem oblasti od Eisenhowerja in obnovo vpliva ekstremistov z desnice.

Resničnega položaja ne pojasni niti to, da so pravosodnega ministra že v nedeljo, en dan po Eisenhowerjevem obolenju, poklicali, naj se vrne s počitnic v Španiji, da bi odločil o pravnih procedurah prenosa oblasti, niti to, da so prvotno trdili, da je srčni napad lahek, potem pa so besedo »lahek« črtali iz

uradnega poročila. V mrzličnem notranjem vrenju raznih političnih sil je dalo vse to povod, da so razširile vesti, da so izražali pesimizem glede Eisenhowerjevega okrevanja eni, drugi krogi pa so sugerirali njegovim zdravnikom optimizem.

Zato izraža izredni padeč tečajev na newyorški borzi predvsem opreznost poslovnih krogov, ki ča, akjo, kakšen bo izid tega boja za

rali njegovim zdravnikom optimizem.

Zato izraža izredni padeč tečajev na newyorški borzi predvsem opreznost poslovnih krogov, ki ča, akjo, kakšen bo izid tega boja za

vpliv v stranki. K negotovosti so pripomogle tudi prejšnje izkušnje, ko sta Willsonova in Garfieldova bolezen dvakrat malone povzročili razpad nujnih administracij.

Večina komentatorjev pa se strinja v mnenju, da se v Eisenhowerjevem primeru posli Bele hiše že od začetka niso naslanjali izključno na njegovo osebnost. Eisenhower je razdelil odgovornosti na svojo okoličnico, kolikor je dopustno, da se d'žavni posli v njegovi odsotnosti razvijajo brez ovir in zastoja. To bo znatno otežilo napore nasprotnikov predsednikove zmerne smeri, da bi izkoristili medvladje za svoje cilje. Vendar pa je vprašanje, kako dolgo bo lahko kontinuiteta Eisenhowerjevega liberalizma kljubovala nasprotnim tokom.

J. Ledl

Brzojavka maršala Žukova Eisenhowerju

Moskva, 28. sept. Moskovski radio je objavil brzojavko, v kateri maršal Žukov izraža željo, da bi predsednik ZDA Eisenhower čimprej okreval. »Ker sem na oddihu in daleč od Moskve, sem bil šele sedaj obveščen o Vaši bolezni,« je rečeno v brzojavki. »Moja družina in jaz vam želimo hitro okrevanje in dolgo življenje.«

SKRIVNOST IZGINULIH ANGLEŠKIH DIPLOMATOV MACLEANA IN BURGESSA

»Vohunska afera« v Foreign Officeu po štirih letih molka

London, septembra

Maja 1951 sta skrivnostno izginila iz Londona in Velike Britanije dva angleška diplomata. Maclean, šef ameriškega oddelka Foreign Officea, in Burgess, drugi tajnik angleškega veleposlaništva v Washingtonu, prvi sin prvaka Liberalne stranke, drugi pa pomorskega oficirja, oba izločena v Cambridgeu sta izginila brez sledu in povzročila eno največjih družbenih in političnih afer v povojnem življenju Velike Britanije.

V prahu, kiga je dvignila skrivnostna usoda dveh diplomatov, sta v analih angleške diplomacije edinstveni dogodke, v poplavi domnev o nagibih »pobega« ali morda »ugrabitve«, o kraju, kjer se mudita (kot možnosti so omenjali tudi »osamljeni otok« in prostore za »železno zaveso«, v dnevih, ko je angleško obveščevalno omrežje stikalo po vseh dostopnih kotičkih Evrope in sveta, je Foreign Office vztrajno molčal.

Zadeva je bila neprijetna, edinstvena in nasprotovala je vsem tradicijam angleške diplomacije, ki v njenih vrstah skandal ali »niso bili dopuščeni« ali pa javnost zanje ni zvedela, če so se že dogajali. Vendar pa je bilo v juniju 1951 objavljeno poročilo, da so »Macleana in Burgessa suspendirali, ker sta brez dovoljenja zapustila službo«. In to je bilo vse.

IZGINITEV GOSPE MACLEAN IN SKRIVNOSTNA PISMA — IZ LONDONA

Na izginitev Macleana in Burgessa bi bil svet sčasoma najbrž pozabil, da prvi skrivnostni niso sledile še druge. Po nekaj izjavah Foreign Officea, češ da »ničesar ne ve o tem, kje se mudita Maclean in Burgess«, je skrivnost izginulih diplomatov »znova stopila v ospredje splošnih rubrik v angleškem tisku. V septembru 1953 je žena Donalda Macleana Melinda skupaj s tremi otroki tudi skrivnostno izginila. Izginila je iz Zeneve, kjer je bila na počitnicah.

Prepričanje javnosti, da se je

Melinda Maclean z otroki pridružila svojemu možu, da sta torej izginula diplomata živa in da se »nekje mudita«, najbrž »za železno zaveso«, se je utrdilo z božičnim voščilom, ki ga je prejela Burgessova mati od svojega sina decembra 1953. Avgusta 1954 je Melinda Maclean pisala svoji materi. »Meni in otrokom se godi zelo dobro,« je bilo rečeno v pismu. Decembra istega leta se je Burgess znova javil svoji materi, tokrat s pismom. Skrivnost te korespondence je bila tem večja, ker so ležala vsa pisma v poštnih nabiralnikih v Londonu in ker je bil na njih londonski poštni žig.

»BILA STA VOHUNA«

Preokret v aferi Macleana in Burgessa, kakor tudi v vedenju predstavnikov Foreign Officeja je nastal v minulem tednu. Razplet skrivnosti, ki je dobra štiri leta spremljala molk Foreign Officea in pomisleke uradnih angleških krogov, da bi povežala neznan usodo teh dveh diplomatov s kako tujo državo, je sledil iz izjav, ki jih je dal preiskovalnim organom v Avstraliji pobegli sovjetski diplomatski uslužbenec Vladimir Petrov. Zanimivo je, da so sprejeli v Londonu s precejšnjo rezerviranostjo prejšnje pozicije Petrova, da bi neznan usodo Macleana in Burgessa povežal s svojimi obdolžitvami, naperjenimi proti lastni domovini, ki jo je zapustil. Aprila 1954 je dal Foreign Office naslednjo izjavo: »Vladimir Petrov nima zanesljivih vesti o Burgessu in Macleanu. Zato je treba njegove izjave obravnavati s pridržkom.«

POLOZAJ V GRČIJI

Opozicijske stranke zahtevajo odstop vlade

Atene, 28. sept. (Tanjug). Grške opozicijske stranke so začele znova napadati vlado ter zahtevajo njen odstop in hkrati razpust parlamenta.

Voditelji teh strank menijo, da sedanja parlamentarna večina,

na katero se vlada sklicuje, ne ustreza resničnemu razpoloženju volivcev. Vodja liberalne demokratske unije Venizelos je izjavil, da se bo s skupino svojih poslancev odrekel poslanskemu mandatu in prisilil vlado, da razpiše dopolnilne volitve, ki bodo potrdile gledišče opozicije. Ostale opozicijske stranke so z odobravanjem sprejele zamisel o delnih volitvah. Če bo najmanj 15 poslancev res odstopilo, bo parlament prisiljen razpisati dopolnilne volitve.

SZ ponudila orožje Saudovi Arabiji

Kairo, 28. sept. (AP). Časnik »Al Ahram« piše, da je SZ ponudila Saudovi Arabiji orožje. Časnik trdi, da je predsednik sovjetske vlade Bulganin poslal kralju Saudu poslanico, v kateri izraža pripravljenost sovjetske vlade, da pomaga Saudovi Arabiji pri preskrbi z orožjem. »Al Ahram« tudi pripominja, da je ta dežela lani odklonila ameriško ponudbo o omejeni vojaški pomoči ter zahtevala od ZDA, naj ustavi gospodarsko pomoč.

Tajnik indijskega ministrstva v Beogradu

Beograd, 28. sept. (Tanjug) — Tajnik indijskega ministrstva za proizvodnjo Khera je po večdnevem bivanju v Zagrebu in na Reki prispel v Beograd. Khera je vodja neke indijske gospodarske delegacije, ki bo z jugoslovanskimi predstavniki proučevala možnost za razširitev gospodarskega sodelovanja, zlasti v industriji in graditvi ladij. Indijski gospodarstveniki se bodo pri nas seznanili tudi z delom delavskih svetov.

Pred predsedniškimi volitvami v Braziliji

Rio de Janeiro, 28. sept. (Tanjug). Tu pričakujejo, da bo vsaj 10 izmed 15 milijonov volilnih upravičencev 3. oktobra sodelovalo na volitvah za predsednika Brazilije. Razne politične skupine in stranke so kandidirale štiri osebnosti. Tisk ne daje nobenih napovedi glede izida volitev. Končni rezultati bodo znani šele nekaj tednov po volitvah.

Čprav je izvedba svobodnih predsedniških volitev v Braziliji zagotovljena, izražajo mnogi časniki zaskrbljenost sprito morebitnih dogodkov, do katerih bi utegnili priti takoj po volitvah. Pri tem pišejo, da ni gotovo, ali se bo konservativna stranka sprijaznila z morebitnim porazom svojega kandidata generala Juareza Tavora. Tj zaskrbljenost povzroča zlasti stališče tistega dela te stranke, ki je vodil gonjo za odpoved volitev in uvedbo vojaške diktature.

Vojaška počastitev grške zastave v Carigradu in Smirni

Atene, 28. sept. (AFP) Turška vlada je po svojem veleposlaniku v Grčiji obvestila grško vlado, da bodo vojaško počastili grško zastavo v Carigradu in Smirni, da bi bila tako izbrisana žalitev, ki so jo prizadejali grški zastavi med protigrškimi demonstracijami v Turčiji.

Grška vlada je postavila takšno zahtevo kot prvi pogoj za obnavljanje grško-turškega sodelovanja.

V Turčiji so večino glasov dobili demokrati

Ankara, 28. sept. (Tanjug). V zadnjih poročilih o izidih volitev splošnih občinskih svetov, ki so bile 25. septembra po vsej Turčiji, je poudarjeno, da so večino glasov dobili demokrati. Udeležba volivcev je bila zelo piela, in sicer 10 do 15% v mestih in 40 do 70% na podeželju. Volitve se ni udeležila republikanska stranka, pač pa sta se jih udeležili samo demokratska in kmečka stranka.

Glasi demokratske stranke »Zafer« piše, da se je volitev udeležilo v vsej deželi 39,7% vseh volilnih upravičencev. Demokratska stranka je dobila 3,3 milijona glasov, vtem ko je leta 1950 dobila 2,4 milijone glasov.

Odhod belgijske parlamentarne delegacije

Moskva, 28. sept. TASS sporoča, da je danes iz Moskve odpravila v Belgijo parlamentarna delegacija pod vodstvom predsednika Predstavnikega doma Huysmansa. Belgijska delegacija se je mudila v SZ mesec dni in je kot gost Vrhovnega sovjeta ZSSR obiskala Moskvo, Rigo, Leningrad, Gorki in druga mesta.

Ču En Laj sprejel burmansko vojaško misijo

Peking, 28. sept. (Nova Kitajska). Predsednik kitajske vlade in zunanji minister Ču En Laj ter obrambni minister maršal Peng Te Huaj sta sprejela burmansko vojaško misijo dobre volje. Misijo vodi vrhovni poveljnih burmanskih oboroženih sil general Ne Vin. Sestanka so se udeležili tudi številni kitajski predstavniki in burmanski veleposlanik na Kitajskem.

Hatojama ni sprejel povabila za Moskvo

Tokio, 28. sept. (AFP). Japonski ministri predsednik Hatojama ni sprejel povabila, naj obišče Moskvo. Ta sklep je bil sporočen na včerajšnji vladni seji, dav pa je to vest objavil generalni tajnik predsedstva vlade Nemoto. Dejal je, da je Hatojama izjavil: »Nikakor nimam namena obiskati sovjetskega glavnega mesta.«

Davišnji tisk sodi, da je delna ohromelost predsednika vlade glavni razlog, da je povabilo odklonil.

Z VSEH STRANI SVETA

ITALIJA »SCALA« POVABLJENA V MOSKVO

Rim, 28. sept. (AFP). Sovjetsko veleposlaništvo v Moskvi je izročilo italijanskemu zunanjemu ministru Gaetanu Martinu povabilo, naslovljeno na milansko opero »Scala«, naj pride gostovat v Moskvo. Nastopil bi pevec, orkester in balet. SZ pa bi poslala v Italijo balet moskovske državne opere.

GRČIJA SE NE BO UDELEŽILA MANEVROV ATLANTSKO ZVEZE

Atene, 28. sept. (Reuter). Uradno je bilo objavljeno, da se Grčija ne bo udeležila skupnih manevrov oboroženih sil Atlantske zveze v Sredozemlju, ki naj bi se začeli v soboto. Grški odpravnik poslov v Washingtonu Kavalierato je že 9. septembra izjavil, da je glavni vzrok temu varnost grškega osebja na turškem ozemlju. Zadnji manevri bi namreč bili v Smirni (Turčija).

VELIKA BRITANIJA MEDSEBOJNI OBISKI VOJNIH LADIJ

London, 28. sept. (AFP). Britanska admiraliteta je objavila, da bo v oktobru prišlo do medsebojnega

obiska britanskih in sovjetskih vojnih ladij. Od 12. do 17. oktobra bo obiskala Leningrad neka britanska flotilja, sestavljena iz ene letalonosilke, enega polagala min in štirih topnjač. Hkrati se bo neka sovjetska flotilja, v kateri bodo tri krizarke in štiri topnjače, mudila v Portsmouthu.

CILE ARETACIJE SOVJETSKIH AGITATORJEV

Santiago, 28. sept. (AP). Čilska vlada je sinoči objavila, da je izdala nalog za aretacijo 15 v Moskvi izvežanih sovjetskih agitatorjev, ki so jih pozneje poslali v Cile pod lažnimi imeni in z lažnimi »tujimi« potnimi listi. Čilski notranji minister pravi v poročilu, da je vlada objavila obsedno stanje v petih pokrajinah, »sprito nezakonite dejavnosti za izpodkopavanje ustavne ureditve«.

HONG KONG NAPAD NA NORVEŠKO TRGOVSKO LADJO

Hong Kong, 28. sept. (AFP). Norveški konzulat v Hong Kongu je potrdil, da je bila v bližini Svatoza napadena norveška trgovska ladja »Hojhou«. Napadla jo je balje kuumintanska vojna ladja in ne lovska letala, kakor je bilo poprej objavljeno. Ob napadu sta bila ubita dva mornarja, šest članov posadke pa je bilo ranjenih.

Dušan Blagojević

Zrna iz našega kmetijstva

OB RAZPRAVAH O JESENSKI INTERVENCIJI NA TRGU KMETIJSKIH PRIDELKOV

Ne s konjunktornim lovom, ampak le z dobro organiziranim odkupom bo moč izboljšati preskrbo prebivalstva

Spričo razmeroma obilne letine sadja in povrtnin se v stajerskih vaseh in mestih suče pogovor predvsem o tem, kako najhitreje in najbolj ugodno spraviti pridelek na trg. Skrbi tarejo tako kmetovalce kakor potrošnike v mestih in industrijskih središčih. Proti se boje, da bi jim del plodov ostal doma in se gnil, drugi si žele ozimščine po primernih cenah. Da bi oboje nekako uskladili, so mnogokje živahno razpravljali tudi na skupnih sejah zastopnikov kmetijskih združenj in mestnih potrošnikov ter skoraj povsod ugotovili, da kaže stopnjevati boj proti konjunktornemu nekaterih združenj organizacij pa tudi proti pčlemu naprežanju številnih trgovskih podjetij za oskrbo prebivalstva mest in industrijskih središč s kmetijskimi pridelki po cenah brez pretiranih pribitkov.

Tako so ponekod opozorili na težnje številnih kmetijskih združenj, da bi postale predosem velika trgovska podjetja. Člani njihovih vodstev si namreč čisto belijo glave, kako bi najučinkoviteje posegli tudi na področja sosednih in oddaljenih

nejših združenj. Pri vsem tem je verjetno najnevarnejša njihova očitna želja po odkupu zgolj interesantnih artiklov. To pa pomeni, da bi sčasoma utegnili hudo zanemariti zajemane vitkosti manj vabljivih pridelkov. Med te sodijo na primer jabolka in jabol. Gre torej za artikle, ki spričo razmeroma skromnih viškov ne omogočajo velikih kupčij. Vendar tu sta kmet in potrošnik, ki upravičeno zahtevata, da združga odkupi vse, kar se odkupiti da. Le tako bo pridelovalec poplačan trud, a na trgu prej ali slej uveljavljena čim nižja cena. Konjunktorni lov je pač treba pričeti odločneje brisati z dnevnega reda.

V korak s pravkar navedenimi sodi reševanje vprašanja uspešnejše intervencije na trgu. Čemu na vasi posamezne vrste sadja in povrtnin čisto propadajo, ko pa jih v mestih ponujajo enkrat ali celo dvakrat dražje, kot so napredaj pri pridelovalcu? Če se nekatera mestna trgovska podjetja ne potrudijo ponje, naj jih združga same postavijo na trg. To velja predvsem za vasi v neposredni bližini industrijskih središč, mest in mestec. Odnosnim združenjam prevoz prav gotovo ne bo povzročal posebnih težav, ozimna jabolka, zelje, krompir pa bodo le ili hitreje v denar. Seveda bodo v mestih v ta namen morali poskrbeti za prodajne prostore in morda celo za skladišča.

Mnogi menijo, da bi prav tako ne bilo napak, če bi se vodstva sindikalnih organizacij podjetij in ustanov pozanimala za potrebe svojih članov po ozimščini, potem pa organizirala prevoz v mesto. Z drugimi besedami: sindikalne organizacije naj potrebe svojega članstva združgam le posredujejo, vendar naj nikakor ne sprožijo samovoljne

»hojke« za blagom po terenu, kajti v tem primeru bi kljub velikim viškom krompirja in jabolk utegnili povzročiti umetno deficitarnost in neupravičeno navijanje cen. Morda pa bi sploh bilo najbolje seči po predlogu vodstva sindikalne organizacije nekega velikega industrijskega podjetja: uredimo sosednji združgi prodajne prostore v neposredni bližini tovarne, pomagajmo jim pripeljati pridelke, a združga naj nam omogoči nakup ozimščine po solidnih cenah.

Končno so tu še trgovska podjetja s kmetijskimi pridelki na delo. Nekatera med njimi še vedno niso organizirala svoje maloprodajne mreže v mestih in industrijskih središčih, katerih prebivalstvo je tako hočeš nočeš dalje prepričeno početju hladnih računarjev monopolističnih maloprodajnih trgovskih podjetij. Prav gotovo so namreč tisti, ki bi lahko omogočili stalno intervencijo na trgu skozi vse leto. Ker imajo razpredeno odkupno mrežo, boljše ali slabša motorna vozila, ponekod pa tudi bolj ali manj primerna skladišča, bi najlažje organizirali dovoz večjih količin viškov iz oddaljenih krajev in tako občutno prispevali k pocenitvi ozimščine.

Vj. K.

Kako bomo uporabljali umetna gnojila

Iz poročil Kmetijske zbornice Slovenije posnemamo, da so zagotovljene zadostne količine umetnih gnojil — apnenčevega amonijskega solitra (Nitromonkal), kalijeve soli, Thomasove žilindre, superfosfata, apnenega dušika, Nitrofoskala — za kritje potreb jesenske seve. Zato ne bo odveč, če se seznanimo z lastnostmi posameznih gnojil.

Nitromonkal (apnenčev amonijski soliter) vsebuje poleg dušika še apno. Pride v poštev skoraj za vse vrste naše zemlje, posebno za zakisljene. Lahko ga trosimo tudi še, ko je rastlina v rasti.

Kalijevo sol lahko trosimo vsem rastlinam. Največ je potrebujejo gomoljnice in korenovke (krompir, kranjska pesa, korenje) ter detelje. S pridom ga lahko uporabljamo tudi za druge kmetijske kulture. Ikrali s fosfatnimi gnojili je kalijevo gnojilo — kalijevo sol — osnovno gnojilo za vse rastline. Sele ko ima zemlja dovolj fosforja in kalija, se dobro dopolnijo tudi gnojilne z dodatki.

Thomasova žindra vsebuje fosforno kislino in apno; uporabljamo jo na zakisljenih zemljah, predvsem za večletne rastline, na travnikih in pašnikih, v sadovnjakih, vinogradih, za detelje in sploh večletne krmne rastline na njivah ter za hmeljnike. Z njo z uspehom gnojimo tudi vsem ostalim rastlinam.

Superfosfat vsebuje lahkotopno fosforno kislino. Uporabljamo ga na dobrih zemljah, ki niso potrebne apnenja.

Apneni dušik deluje počaslj; trosimo ga spomladi 14 dni, poleti pa vsaj 10 dni pred setvijo, ker bi sicer škodoval mladih rastlinam oz. semenju. Apneni dušik lahko uporabljamo ikrali tudi za zalivanje plevela in razkisevanje zemlje ter za uničevanje škodljivcev (rdeči pajek).

Nitrofoskal kot mešano gnojilo vsebuje apneni dušik, superfosfat in kalijevo sol. T. j. vse tri najpotrebnejše hranilne snovi za rastline.

Kdor ne ve, koliko posameznih gnojil (dušikovih, fosfatnih in kalijevih) naj trosi določenim posevkom, stori najbolje, če gnojil s Nitrofoskalom (400 do 500 kg na ha).

Ing. L. J.

NA GORENJSKEM ne bo večjih sprememb pri vskladitvi poslovanja z novo uredbo o trgovskih podjetjih

Kranj, 28. sept. Včeraj je bila v Kranju skupna seja obeh upravnih odborov trgovinskih zbornic v Kranju in Radovljici. Razpravljali so o nekaterih tekočih organizacijskih in upravnih vprašanjih.

Ugotovili so, da v zvezi z vskladitvijo poslovanja z novo uredbo o trgovinskih podjetjih na področju Gorenjske ne bo prišlo do bistvenih sprememb, razen v Skofji Loki, tam so sli namreč z lanskoletno reorganizacijo trgovine nekoliko preveč na široko.

Tudi o skladu za napredek kmetijstva, v katerega plačujejo trgovska podjetja in ga odvajajo okraju,

so razpravljali. Ugotovili so, da le-ta pravzaprav pripada trgovini za pospeševanje blagovnega prometa s kmetijskimi pridelki. V t. n. imenu bo trgovinska zbornica pripravila tudi ustrezne predloge za uporabo teh skladov.

Glede na novo teritorialno reorganizacijo se bo s 1. oktobrom tudi trgovinska zbornica Radovljice pridružila h kranjski zbornici. Na Jesenicah bo pododbor in podružnica okrajne zbornice. Do skupščine trgovinske zbornice, ki bo januarja, bo predsednik upravnega odbora združenih zbornic Joško Volovšek, direktor trgovskega podjetja »Kokra« iz Kranja.

B R A L C I N A M P I S E J O

Ne bi bilo moč ljudem ustreči?

To pot nekaj besed o delu avtopodjetja »Kočevje« na progi Kočevje—Trava. Avtopodjetje je sestavljeno iz dveh vozni redov, pri katerem so najbolj prizadeti kraji, oddaljeni od Trave. Ti prebivalci bi lahko potovali v Ljubljano po dveh poteh. SAP Ljubljana ima direktno zvezo za Loški potok—Ljubljana preko Blok. Avtopodjetje Kočevje pa ima na progi Trava—Kočevje zvezo na avtobus Brod—Ljubljana; potniki na prestopijo v Zlebiču. Direktni avtobus Loški potok—Ljubljana odpelje ob 5.10 zjutraj, kočevski pa nekaj minut kasneje iz Loškega potoka. Zvečer pa pride v Loški potok kočevski avtobus nekaj minut prej kakor direktni iz Ljubljane. Tako se večkrat zgodi, da pridejo potniki za Drago, 12 km od Loškega potoka, z direktnim avtobusom iz Ljubljane, avtobus Kočevje—Trava jim je pa pred nosom odpeljal.

Prav te dni je potovala z ljubljanskim avtobusom bolna ženska z majhnimi otroki. Iz Velikih Lašč je telefonično prosila poštni urad v Loškem potoku, naj obvesti službočega na avtobusu, naj nekaj minut počakajo, sicer ne bo mogla nadaljevati vožnje. Ko je po poštni uradnik o tem obvestil uslužbenca avtobusa,

sta ta dva posamežnivo odgovorila, da ju ne bo nihče »komandiral« in sta jo nenavadno hitro popihala. — Podobno sta bila uslužbenca v avtobusu Kočevje—Trava obveščena za prevoz spominke plošče padim borcem in talcem občine Draga; toda tudi takrat ju ni smel nihče »komandirati«.

Vozni red je nekaj ustaljenega in ga ni moč samovoljno spreminjati. Vendar pa je z dobro voljo moč ljudem v sili ustreči, posebno še, če gre le za kako minuto. Prizadeti

Mladina Idrije se pripravlja na mladinski dan

Občinski komite LMS Idrija se že delj časa pripravlja na mladinski dan, ki bo oktobra. Razen mladinskega zborovanja bodo na predvečer tudi razna fuzkturna, strelska, šahovska in druga tekmovalna. V tem dnevu bi nastopila mladina vseh mladinskih aktivov v občini ter mladina Čerknega. Za izvedbo mladinskega dne je občinski komite vabil podjetja v mestu za pomoč, toda do danes se je odzvalo le remončno podjetje. Mislimo, da bi tudi ostala podjetja lahko nekaj prispevala, ter tako dala priznanje mladini, ki je zadnja leta mnogo prispevala k izgradnji naše domovine.

Iz Kamnika

Mladinski aktiv v Kamniku in okolici so začeli živahno delati v novi sezoni. Povsod so v teku letne konference z volitvijo novega vodstva. Na gimnaziji bo v kratkem pričela delovati mladinske univerza, ki si je zastavila obširen program dela.

Ideološki in administrativni tečaj bo organizirala kulturno-izobraževalna sekcija »Solidarnost«. Pripravlja tudi tečaje iz slovenskega, angleškega in nemškega jezika.

IZPRED SODIŠČA V LJUBLJANI

»Priznavam, da sem zanemaril poslovanje...«

Tako začenja svojo zgodbo pred sodniki Nikola Harapin, tridesetletni natakar, doma nekje iz Cazine na Hrvaškem. Harapin je bil pred aretacijo zaposlen kot poslovodja gostišča »Otok Vlis« na Jesenicah.

Sirokogrudnost, pretirana samozavest in tudi družinske razmere so bile krive, da odgovarja za nad 350.000 dinarjev primanjiljaja v gostišču »Otok Vlis«.

Da je nastal tako visok primanjiljaj, pa se ni čudil, saj je svojo službo opravljal tako očitno nemarno, da je kar neverjetno, kako da se ni še več nabralo, čeprav v kratkem razdobju treh mesecev. Vodenje kakršnekoli blagovne in finančne evidence mu je bilo odveč, saj je z natakariji, ki so mu bili podrejeni, ni denarno obračunaval.

Kakor povsod je bil širokogruden tudi pri podpisovanju potrdil o plačilih denarja, čeprav je vedel, da so bili v potrdilih navedeni nižji zneski, nakar pa jih je dejansko prejel od natakarjev. V teh primerih je narejal tudi podpise na teh potrdilih. »Vse te nedovoljene dohodke skupno s plačili, ki tudi ni bila niska, pa je Harapin povečal še z izkupički za blago, ki ga je v precejšnji količini kupoval in prodajal v gostilni mimo rednega poslovanja.

Tako je lezel iz dneva v dan globlje v prepad nepoštenosti.

Čeprav o vsem tem ni nič kaj rad razmišljal, pa ga je le začelo skrbeti, kako se bo vsa stvar iztekla.

Oprijel se je še zadnje bilke. Iz sodov v kleti je izpustil kar okrog 400 litrov vina, nato pa podal na notranji upravi prijavo, da so mu neznanji vlomili povzročili ogromno škodo, ker je izteklo 1037 litrov dobre kapljice.

Sodišče ga je obsodilo na 2 leti zapora.

Črni oblaki so se razpršili

Kakor smo poročali že v sobotni številki, se je morala zagovarjati pred sodniki Slavka Kastelic zaradi poskusa uboja P. F., ki je že devet let živel z njo v skupnem gospodinjstvu.

Vse do zaslišanja P. F. na glavni obravnavi je kazalo, da so bili njeni nameni res namerjeni na to, da bi ga umorila. Sama sicer tega ves čas ni hotela priznati in je trdila, da ga je hotela le zastrašiti, toda razne okoliščine so to mnenje krepko podpirale. Predvsem so govorile za to tri rane, ki jih je zadala P. F. s kuhinjskim nožem.

Sodišču pa se je zdela vse to le nekoliko sumljivo. Zato si je rane ogledalo in ugotovilo, da so nastale od enega samega udarca. Ugotovilo pa je tudi, da je takoj po dejanju predeneno vprašala P. F., če ga je hudo zabolila, in dejstvo, da je šla takoj klicati tudi rešilni avto. Tako se je smer tragedije vse bolj obračala njej v prid. Sodišče jo je zato obsodilo le zaradi lahke telesne poškodbe na štiri mesece zapora.

S KMETIJSKEGA POSESTVA KOČEVJE

Na več tisoč ha zemlje, ki so jo zapustili kočevski Nemci, se je v prvih povojnih letih osnovalo največje državno posestvo v Sloveniji. V prvih letih njegovega obstoja je posestvo večidel samo žvotarilo, manjkalo je orodja, živine in vsega, kar je potrebno za gospodarjenje na tako velikem zemljišču. Osnovna naloga posestva je bila ustvariti na Kočevskem vir plemenske živine. Iz inozemstva so uvozili večje število plemenske živine, predvsem plemenskih bikov. Po nekaj letih so se pokazali prvi vidni uspehi: iz domače svirjave pasme in uvoženih bikov so vzredili pasmo goveje živine. Tudi s prašičerejo so dobro uspeli in odnesli nekaj prvih nagrad na zadnji živinorejski razstavi.

IZPRED SODIŠČA V NOVEM MESTU

NA RAČUN SKUPNOSTI JE LAHKO »USPEŠNO VODITI PODJETJE«

Novo mesto, 28. sept. Včeraj se je nadaljevalo zasliševanje prič v Bastarjevem procesu, medtem ko so zadnji obtoženci bili zaslišani že v soboto dopoldne. Poročali smo že, da je obtoženi Albert Kolar večino dejanj priznal in napravil videz, da mu je žal. Drugače se je vedel pred senatom avtomobilnik Alojz Kovač, ki je večino očitnih deliktov zanikal. Proti Kovaču je javni tožilec že v začetku procesa razširil obtožnico zaradi ogrožanja javne varnosti v prometu. Kovač si je namreč privoščil z avtomobilom podjetja izlet na Stajersko, ko pa je zvedel, da igra v Dobrni znana cigarska kapela, je zavil z družbo tja. Zaradi nesramnega vedenja in razbiljanja v gostilni je bil kaznovan od sodnika za prekrške z 20 dnevi zapor, pri vožnji nazaj pa je zavozil v ograjo cestnega mostu, čeprav se je izgovarjal, da je »bil to le občestni štor«. Kovač je v glavnem tajil, da bi kradel v podjetju razne dele in jih prodajal.

Ostali obtoženci, ki se zagovarjajo v prostosti, so dejanja več ali manj priznali. Nekateri so skušali zmanjšati pomen storjenih deliktov z različnimi izgovori in zavijanjem dejstev v lepe besede, nekateri pa so manjšje prestopke in ostala kaznivá dejanja, ki so jih storili posamič ali v družbi ostalih, priznali. Čudno luč meče na glavne obtožence dodatna obtožba javnega tožilca zaradi izplačila trinajste plače kolektivju. S cirkularnim pismom so dvignili v Karlovcu in Zagrebu decembra 1950 1.500.000 din in nato izplačali za 1.200.000 din plač, knjižili pa so jih na materialne stroške, pri čemer so oškodovali soc. zavarovanje za več kakor pol milijona dinarjev, 300.000 din pa so hranili v posebni kuverti izven blagajne podjetja. »Kritiče« za nedovoljeno izplačilo je podjetje našlo v »plačilu računa tovarni gume« v Zagrebu. Pojedina ob neki slovesnosti v podjetju je stala 52.000 din; hoteli so jo knjižiti na račun investicij, za kar je podjetje »Vino Kopers« v Kočevju izstavilo »Vino« račun za »prodane 4 rabljene sode«. Trije vodilni uslužbeni podjetja so si pred rokom pu-

stili izplačati tudi (baje neizkoriščen) letni dopust; da so obšli predpise, so sestavili lažen obračun terenskih dokladil li soferjev, denar pa razdelili. Glavni obtožencev Bastar je tudi v preteklih dnevih še nadalje razlagal svojo nedolžnost in skušal dokazovati poštenost svojih početij. Skliceval se je med drugim tudi na Gorški sporazum in predlagal, naj bi bil del razprave tajen, ker bo »moral povedati nekaj, kar ni za javnost«. V ponedeljek je Bastar znova protestiral proti poročanju časopisnega o procesu, kar samo potrjuje dejstvo, da mu razlaganje nečednih dejanj ni ljubo.

V preteklih dneh je bilo zaslišanih precej prič, ki so delno potrdile izpovedi zaslišanih v preiskavi, nekatere stvari pa se niso spominjale ali pa so jih povedale na novo. Tako je n. pr. prič, ki je sodelovala pri ocenjevanju starih mehaničnih strojev, ki jih je »Avto« kupil od Juvana, povedala, da so stroje ocenili na 730.000 din, kasneje pa je dobil privatnik zanje 1.022.000 din (in knjulo nato pobegnil v inozemstvo). Bastar, ki rad sega v tek razprave z dodatnimi pojasnjevanji, je za ta primer dejal, da je imel »naročeno od OLO v Kočevju, da kupuje in zbira stroje za nove delavnice v podjetju. Čeprav je prič sodelovala pri ocenjevanju gornjih strojev, pa ceninskega zapisnika ni videla, ne podpisala.

Poslušanje nekaterih prič je v resnem poslušalcu moralo ustvariti vtis, da si nekateri posamezniki precej prizadevajo, da bi omlinili obtožbe, za katere odgovarja Bastar. Nekateri se važnih posameznosti niso več spominjali, drugi spet so hvalili glavne obtožence, da ima velike zasluge za podjetje. Morda bo to deloma tudi držalo, vendar pa razvoj podjetja na more oprati njegovega direktorja za kršitve zakonov in socialistične morale. Lahko je »uspešno voditi podjetje«, če ti samo ena kupčija vrže 4 milijone »dobičeka«, ki je bil n. pr. dosežen s prepredajo avtomobilskega motorja z menjalnikom.

Razprava je osveščila tudi čudno poslovanje komisjske trgovine v Ljubljani, preko katere je obtoženi

Šestmesečni izobraževalni tečaj v Velenju

V prvi polovici oktobra se bo začel v Velenju splošno izobraževalni tečaj. Trajal bo 6 mesecev. Noben delavec ne bo več mogel s pomankljivo osnovnošolsko izobrazbo obiskovati katerega tečaja za višjo kvalifikacijo, če ne bo absolvirajl prej tega tečaja.

V tečaju se bodo udeleženci učili razen splošno izobraževalnih predmetov tudi moralne vzgoje in posebnim vodstvom o splošni vzgoji, o kulturno-prosvetni dejavnosti, o gospodarstvu in FERJ itd. Učni načrt bo čim bolj prilagojen zanimanju in potrebam mladine.

V Velenju so že v polnem teku priprave za proslavo 23. novembra. Glasbena sekcija društva »Svoboda« bo izvedla Gobjevo »Kantato«, dramska pa bo uprizorila četrto dejanje iz »Velike puntarije«.

Razstava goveje živine v Godiču

Prva živinorejska razstava v kamniškem okolišu je bila to nedeljo v Godiču, kjer kmetijska združga vlagala velike napore za izboljšanje živinoreje. Združga ima v Kamniških planinah, v Dolu in pod Mokrico nad 300 ha planinskih pašnikov, v Godiču pa dovolj zemljišča in prostora hlev za vzgojo plemenske živine. Na razstavi je bilo 48 izbranih goved, ki jih je strokovna komisija ocenila in podelila najboljšim živinorejcem diplome ter nagrade za razstavičeno živino. Ker je bila to prva podobna razstava v planinskem delu kamniškega okoliša, je imela seveda velik uspeh.

Kaj moramo vedeti ob jesenski setvi

Ko smo zadnjič pisali o Thomasovi žindri, se je nehoti pojavilo vprašanje: kdaj in kako uporabljamo superfosfat ob jesenski setvi?

Ker letos pozno dozorevajo kmetijske kulture, bo jesenska setev zakasnela. Zaradi tega je gnojenje z umetnimi gnojili v tem trenutku gotovo odločilno.

Ce je bil predsaedž gnojen s hlevskim gnojem (koruza, krompir, sladkorna pesa) ali so bile predhodno metuljnice, tedaj bo potrebno manj dušičnih gnojil, pač pa bo zelo umestna zadostna uporaba fosfornih in kalijevih gnojil.

Fosforna in kalijeve gnojila trosimo pred setvijo. V primeru, da je bila zemlja spomladi obilno gnojena z dušičnatimi gnojili, bomo gnojili rastlinam s fosfornimi gnojili še v rastni dobi.

Fosforna in kalijeve gnojila trosimo po površini zemlje in jih nato zorjemo na globino setvenega oranja. Zelo dobro bi bilo, če bi trosili pred samo setvijo površinsko 1/4 do 1/2 celotne količine fosfornih gnojil in jih nato zabranili. Na ta način dobivajo ozimne rastline takoj potreben fosfor. Kalijeve gnojila ne smejo priti v neposreden dotik s semenom. Dušičnata gnojila trosimo in jih zabranamo pred setvijo samo 1/4 do 1/2, ostalo pa moramo dodajati spomladi — na slabi zemlji več, na rodovitni manj.

Delovanje umetnih gnojil je odvisno od pravilne izbire glede na zemljo, ki jo mislimo pognojiti. Za izprano zemljo (podzol) in vlažno klimo je izredno dobra Thomasova žindra. Tam pa, kjer je v zemlji dovolj apna in je klima sušna, zadostuje superfosfat, ki je v tem primeru boljši.

Kalijeve soli uporabljamo za vse zemlje. Za kisljo zemljo potrebujemo apneni amonijski soliter (Nitromonkal ali Kalkamon-salpetar), za zemljo, ki ima dovolj apna, pa amonijski sulfat.

Najbolje bi bilo, če bi dali zemljo predhodno prezkajati pri Kmetijskem inštitutu Slovenije v Ljubljani, da bi vedeli, kakšne količine umetnih gnojil moramo v posameznem primeru uporabljati.

Pri uporabi umetnih gnojil ni posebnih receptov. Da bi se pa vseeno znali ravnati, dajemo le okvirno navodilo, ki služi le tedaj, če je bil predsaedž gnojen s hlevskim gnojem. Običajno uporabljamo 400 do 500 kg Thomasove žindre, 300 do 400 kg superfosfata, 200 do 300 kg apnenega amonijskega solitra ali prav toliko amonijskega sulfata in 150 do 200 kg kalijeve soli na ha. Na Pešeni zemlji moramo povečati količino kalijeve soli. V primeru, da predsaedž ni bil gnojen s hlevskim gnojem, moramo navedene količine povečati.

Jer.

ZGRADITEV 265 silosov in gnojišč podpira Sklad za pospeševanje kmetijstva v Murski Soboti

Sklad za pospeševanje kmetijstva v novem murskosobotskem okraju je letos že razpisal 6,5 milijonov din za podpore kmetovalcem, ki bodo gradili silose in gnojišča. Na levem bregu Mure — bivši murskosobotski okraj — bo z 2,5 milijona din podpri člane kmetijskih združenj, ki bodo zgradili 24 silosov in 68 gnojišč z ustreznimi greznicami, in kmetijska gospodarstva v Lendavi, Tešanovcih in Čepincih, ki bodo zgradila 183 prostorninskih metrov silosov in 440 kvadratnih metrov gnojišč. Priglasilo se je toliko prosilcev, da niso mogli ugoditi vsem. Sredstva so razdelili, kolikor je bilo možno enakomerno po vsem okraju, tako da so dobili pri eni kmetijski za-

drugi podporo največ štiri člani. Mnogo več sredstev za gradnjo silosov in gnojišč imajo na desnem bregu Mure. S 4 milijoni din bodo podpri zgraditve 170 silosov in gnojišč z greznicami. Ta sredstva bodo razdeljena na mnogo manjšem področju kot na levem bregu Mure. Zato člani Kmetijske združge Veržej gradijo ali so letos že zgradili 32 silosov in gnojišč, člani združge Cven 16, v Stročji vasi 9 itd. Samo na področju bivše križevske občine gradijo 43 silosov in gnojišč.

Kmetovalci na obeh bregovih Mure radi gradijo gospodarske objekte, ker so se že prepričali o vrednosti silirane krme in potrebi boljšega gnojenja svojih polj in travnikov.

BAHIROV TUNEK V NEZNANI DEŽELI

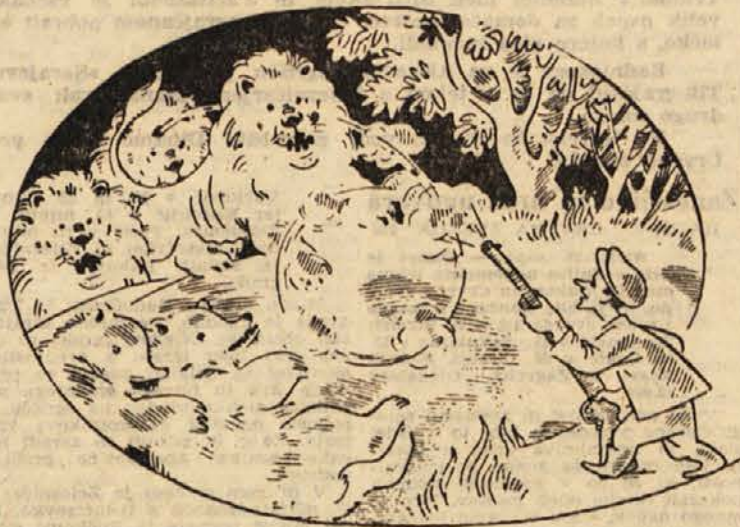
To je bilo tisto leto in ne ono, kot bi rad to povedal Smehov Nacek, ki itak ne loči lazi od resnice.

Je bil Tunek lovec, kar smo nekje že povedali. Povsod ga je bilo dosti in je nekdo zašel v nekakšno deželo, ki je še ni srečal v svojem življenju. Prav zabavno se je razgledoval okoli. Levov in medvedov je bilo na pretek in je imel nič kolklo posla s to krvoločno golaznijo. Čev njegove puške je že kar žarela in jo je moral Tunek neprestano ravnati, saj je postala mehka kot testo ali pa vsaj kot sveča, ki se cmari na soncu. Tako hitro je namreč poganjalo kroglo za kroglo med levja bedresa in medvedje butice.

No, in kdo se ne bi naveličal takega posla! Vsa zverjad se je spoštljivo umaknila pred Tunekovo puško v goščavo, in on, kdo bi mu zamislil, je malce legel, kajti huda dremavica se ga je pričela lotevati. Prav košato drevo je poiskal, obesil kapo na prvo najnižjo vejo, puško položil poleg sebe, kajti nič se ni vedelo, če ga ne bi divjad kar takole meni nič tebi nič napadla, ko bi dremal v debeli senči.

Tunek je legel v mehko travo, gledal v vejevje košatega dre-

vesa, ki mu ni vedel imena in ki je tako čudno migotala. Zdaj, zdaj — kaj je to?! Nekakšno šušljanje ali kaj je zaslišal zdajci. Tunek gleda tja, Tunek gleda sem, Tunek gleda sem in tja. Pa ne vidi ničesar. Toda šušljajoča

zadeva ga vznemirja. Saj mora biti nekje blizu, morda tik pred nosom! In on ničesar ne vidi. Tam pri tleh, med travo? Da

bi slišal še bolje, pritisne ušesa kar na travo.

Ampak, ljudje! Zdaj je slišal zadevo še jasneje in še bolj razločno! Tunek je pogledal debelo, kot bi videl pred seboj samega sebe. Kajti se je Tunek prepri-

hudo in nerodno bi bilo, če bi pričele še Tuneku tako hitro rasti noge ali pa celo nos. Ne, to bi bilo pa res preveč!

Ko jo je ucvrl proti domu, je ves čas škilil na svoj nos, kako in kaj se obnaša. Pa ni bilo nič hudega z njim. In Tunek si je globoko oddahnil, ko je zagledal domačo vas, kajti tu je že prenehala moč čudovite dežele.

Je Tunek potem doma pripovedoval in pripovedoval in je spravil v zadrego celo še Smehovega Naceka, ki si nikoli ne bi mogel izmisliti kaj takega.

Menda Bahirov Tunek še do danes ni povedal vsega, zato je dobro, da sem vam jaz povedal to to zgodbo, ki jo je sama čista istina.

Golar Manko

Moč ni vse

Sredi gozda sreča tiger lisico. Strašansko zatuli, skoči proti lisici, da bi jo raztrgal in požrl. Toda lisica se prav nič ne ustraši, marveč ga ošabno nagovori:

»Gospodar, nikar si ne domišljaj, da si najmogčnejši med vsemi zvermi, kar nas je v gozdu. Sicer je res, da sem manjša od tebe, vendar se me ljudje ne boje nič manj kakor tebe. To ti lahko takoj dokažem. Kar pojdiva iz gozda na cesto, po kateri hodijo ljudje. Jaz grem naprej, ti pa pojdi za mano. Videl boš, kako se bodo ustrašili, ko me bodo zagledali in kako jadrno bodo pobegnili. Če se ne zgodi tako, kot sem ti povedala, me lahko potem na mestu raztrgaš na drobne kosce.«

Tiger je bil zadovoljen s predlogom in odide za lisico na cesto. Kmalu jima pride nasproti skupina mladih popotnikov. Ko zagledajo lisico in za njo tigra, zbežijo in se poskrijejo.

»No, ali mi zdaj verjameš, da se me zares boje?« vpraša lisica tigra. »Komaj so me zagledali, že so jo ubrali na vse strani.«

Nespretni tiger ni mogel priti do besede. Podvil je rep med noge in zbežal v gozd. Verjel je, da je lisica zares strašna zver.

Bratec in sestra na stopnicah pred domačijo

TONE PAVČEK:

Cicibanske solze

Dež, dež, jesenski dež
na polje rosi.
Z vlažno meglo so pokrite
naše vasi.

Dež, dež, jesenski dež
rosi na polje.
Kaplje po strehi škreblijajo,
tako govore:

»Dež, dež, dobri prijatelj moj,
počakaj, postoj,
grozdje da dozori,
ajda da počrni,
bukev se obleti
v sončne in jasne dni.«

»Me smo samo solze,
vseh cicibanov zemlje,
naj se ne počejo,
če zares hočejo,
grozdje da dozori,
ajda da počrni,
bukev se obleti —
objokanci ti!

Šivanka in bucika

V trgovini sta v ozki škaltlici čakali na kupce šivanka in bucika. Bucika šivanke sploh pogledala ni. Ni se ji zdelo vredno. Bucika je imela vendar lepo, rdečo kapico,

nujala. Šivanka pa je tiho čakala na svoj čas...

In res je buciko nekega dne kupila teta Greta. Zataknila si jo bo za klobuk. Saj to ni bila taka na-

čal, da to ne more biti nič drugega kot to, da sliši rasti travo. Ta čudovita dežela je bila namreč tako čudovita, da je bilo v njej mogoče poslušati celo, kako raste trava. Čudno ali nečudno, resnica pa je le! No, pač zato, ker je rasla tako hitro, da je spotoma kar šušljala, da je med rastjo kar migotala.

To je bilo nekaj za našega Naceka, hočem reči Tuneka, ker bi se Nacek preveč lagal! Še in še je pritiskal ušesa na zemljo, včasih še nos, da bi slišal še boljše. Ves zavzet je poslušal, kako rase trava. In če bi ga gledali, Tuneka namreč, človek bi mislil, da se pase. Pri vsem tom ga je minil spanec in njegove oči so gledale tako jasno, kot bi gledale pred seboj skledo dobro zabeljenih žgancev.

No, ker se je nagibalo sonce že proti sumi, ni imel Tunek kaj več iskati v toli prečudni deželi. Zato bo treba pač domov, pa naj še doma zvedo o deželi, ki je tako prečudna, da je mogoče v njej slišati celo travo rasti. Tunek je brž vstal, za hip zopet pokleknil, porinil nos v travo, še poslušal hip, dva, zopet vstal, vrgel puško na ramo, nabasal svoj cekar z medvedji in levi in morski psi, ki so letali v tej deželi po zraku kot vrabci, in zdaj bo treba povezniti na glavo še kapo, potem pa hajd. Roka se mu je kar sama dvignila tja proti veji, kamor je obesil pokrivalo. Pa mu je mahnila le po praznem. Kajti ko se je Tunek ozrl za kapo, jo je zagledal že visoko v vejevju, kajti je tudi drevo tako drvelo kvišku, da je segalo že skoro do oblakov. Hitro je snel puško — sila je bila že res velika — prestrelil vejo, na kateri je veselo bingljala kapa, kot bi se hotela ponorčevati iz Tuneka in mu pokarati jezik. In ko je srečno pridrvelo pokrivalo na zemljo, ga je hitro poveznil na glavo. Kajti

šivanka pa ne. Kadar je vstopil kakšen kupec, se je bucika na vso moč iztegovala iz škaltle in se po-

vadna bucika. Zelo pa je bila jezna, ko je teta Greta kupila tudi šivanko.

Doma je bucika prišla na klobuk, šivanka pa v temno škaltlo. Ej, to je pač privoščila šivanki, pa še kako privoščila!

Teta Greta pa se je kmalu naveličala klobuka in tudi bucike. Kupila si je nov klobuk, starega ni pogledala več, bucike pa tudi ne.

O šivanko pač, šivanko! Njo Greta ni pozabila. Z njo je naredila Andrejku srajco, sešila Binci obleko, Tinčku hlače, pa tudi Radotu, in Ireni seveda lepo pentljo... In še zdaj šiva z njo, če jo prsti še ubogajo...

L. S.

Tožljivka

Dve mucii, »Crnka« in »Rjavka«, sta se močno sovražili, četudi sta bivali obe v isti hiši. Ko jima je gospodinja neko jutro nalivala v posodico sladkega mleka, začne škodoželjno Crnka:

»Cuj, gospodinja! Rjavka se je ponoči splazila v čumnato in lizala sladko smetano.«

Gospodinja vzame šibo in trdo vpraša:

»Crnka, ali je pa tudi res, kar si rekla? Povej po pravici! Če lažeš, bom premetnila tebe!«

»Res je, res,« pogumno pribeje Crnka.

»Kako si jo mogla videti, če je bila Rjavka v čumnati?« poizveduje gospodinja dalje.

Crnka se prestraši in odvrne boječ:

»Tudi jaz sem bila v čumnati.«

»Tako? Pa kaj si ti počela v čumnati?« hoče vedeti gospodinja.

»Mimogrede sem odtrgala košček slanin,« zavjaka Crnka.

»A tako,« zarobantni gospodinja. »S svojo škodoželjnostjo si zdaj izdala tudi sebe. Ze prav!«

In gospodinja je pošteno ošvrkala obe.

Manica

Brat in sestra

Deklica Maša se je igrala z bratovo igračko in jo je nehote zlomila.

»Za to te bom udaril,« je kriknil brat Peter. Stisnil je pest in jo hotel udariti.

»Jaz bom pa tebe poljubila,« je dejala sestra bratu.

Petru so se tedaj od sramu pobesile roke, pa je rekel:

»Tudi jaz bom tebe poljubil.« In Peter je krepko objel sestrico in jo poljubil.

V GORICAH

Zdaj je smeh razlit v goricah, brajde z zlatom so pretkane, bele ajde so kot rožni prti razprostrti čez poljane.

Zdaj gorice so neveste, škorcji svatje so veseli, to po grabicah je petja, vriska tam po brajdi zrelil

In klopotei so na vrhu se gorice zavrteli — v svetli noči drobni črički pesem trtam so zapeli.

Zdaj gorice so vse zlate, brajde polne so grozdičev. Svetlo sonce, žarko sonce se smehlja prek sončnih gričev!

G. M.

OSEL IN PES

To predlagal psu je osel: Dajva, menjajva svoj posel! Pes vnaprej naj nosi vreče, osel naj za zajci steče.

Kaj bi osel nejevoljen vedno bil nezadovoljen, kaj bi pes pete le brusil, dela drugega ne okusil? — In bilo je že storjeno, kot bilo je zgovorjeno — pes je vreče nase zvlekel, osel je za zajci stekel.

Zajec davno že jo ucvrl je, osel komaj ga — uzrl je. Zajec pridrjal v drugo vas je, osel komaj — dvignil glas je, bojevito je zarigal, prav počasi se je zmigal, prav nerodno se zapletel, z glavo se v drevo zaletel, se krvav po tleh je zložil, to sam sebi je potožil:

»Osel, ti zares si — osel, da zamenjal si svoj posel!« — Pes-težak je nosil vreče, — joj, to breme je težekel — vedno teže ga je tlačil, vedno bolj je tvoril tlačil.

Končeno se je preutrudil, strti pod pezo se je zgrudil, ves upehan je zajokal,

to kesanje je zastokal: »Nisem pes več, temveč — osel, da zamenjal sem svoj posel!« — Grešnika sta se skesala, ko sta vnovič se sestala. Spet predlagal psu je osel: »Dajva, menjajva svoj posel!« — In bilo je spet storjeno, kot bilo je zgovorjeno: pes je spet za zajci stekel, osel — vreče nase zvlekel...

Danilo Gorinšek

UGANKI

Ne rezgeče, miti riga, če vesel je, z repom... lajati zna prav zares, temu pravimo mi... (Pes)

Stiri noge jaz imam, a hoditi sploh ne znam; poleg mize tih stojim in nikoli ne sedim. (Stol)

SIN JE REŠIL OČETA

(Korejska pripovedka)

Nekoč je živel silno ošaben mandarin. Za najmanjšo krivico, pa tudi brez krivice, je dal pretepati ljudi.

Na dvoru so živeli v neprestanem strahu pred njim. Ničesar ni bil gotov, da ga ne bo na vsem lepem zalotila nesreča.

Nekega večera, sredi zime, je bil mandarin zelo slabe volje.

V svoji objestnosti je ukazal prvemu dvorjanu, naj mu prinese košarico jagod. Dvorjan si ni upal ugovarjati, le poklonil se je in odšel. Če bi le rekel, da jagod vendar ne more nabrati sredi zime, bi se mandarin silno razjezil, dal bi ga pretepsti, ali pa bi mu celo odrobil glavo. Saj je mandarin vedno

govoril, da zanj ni nič nemogoče, da se mora uresničiti vse, kar si on izmisli.

Dvorjan je prišel domov žalosten in zaskrbljen. Ni mu bilo do jedi. Se sinček, s katerim se je vsak večer rad poigral, mu ni mogel vrniti veselja.

»Kača ga je pičila!« »To ni mogoče,« se zasmije mandarin. »Kako bi ga pičila kača zdaj, sredi zime.«

»Noooi, ko je hodil po gozdu in nabiral jagode zate, ga je pičila velika kača.«

»Rekel sem ti že, da to ni mogoče, saj kač ni sredi zime.«

»Če tako zatrdno veš, da pozimi ni kač, moraš vedeti še to, da pozimi tudi jagod ni. Zakaj si potem ukazal mojemu očetu, da ti jih mora prinesiti polno košarico.«

Mandarin je bil presenečen nad dečkovo modrostjo, povedel ga je s sabo v dvor in ga bogato

Nazadnje ga sin vpraša: »Zakaj si tako žalosten, oče?«

»Ni potrebno, da bi otroci vse vedeli,« mu odgovori oče.

»Ce delim s tabo veselje, dovolj mi, da delim s tabo tudi žalost, ki te tare,« pravi na to sin.

Tedaj mu oče pove, kaj mu je ukazal mandarin.

Sin pa se samo nasmeje in reče: »Kar meni prepusti vse. Še jutri bom uredil tako, da bo prav.«

Drugi dan si dvorjan ni upal v dvor, ker ni izvršil ukaza. Odšel pa je njegov sin.

Sin je vzel piščalko in je vso pot do dvora veselo piskal tako, kot je v tistih krajih navada, da piskajo kačam.

Na poti ga sreča mandarin. Zelo se začudi dečkovemu početju in ga vpraša: »Kaj vendar delaš?«

»Kače vabim, rad bi katero ujel, ji vzel trup in z njim ozdravil svojega očeta, tvojega prvega dvorjana.«

»Kaj pa je tvojemu očetu?«

nagradil. Oče pa je lahko naslednji dan prišel brez strahu v službo — tudi brez jagod.

Tito in golobi

Vrhovni štab je tedaj bil v starinskem gradu blizu Bihača, na vrhu griča, 200 metrov nad koritom reke Une.

Partizani so hoteli pobiti in pojesti golobe, ki so zimovali na podstrešju. Toda Tito jim tega ni dovolil. »Ko bomo šli od tod, mora vse to, kar smo tu našli, ostati na svojem mestu; tudi ptice se ne smemo dotakniti.« Tako je dejal Tito: »V takem dvorcu mora biti tudi jata golobov.«

Eden izmed golobov se je pa prestrašil in je našel pot v spodnji hodnik, ko je bežal, ter zletel v Titove roke.

Gledal sem, kako je maršal ogledoval goloba, če je zdrav; božal ga je z dlanjo, nato pa odprl okno in pustil, da je odletel v svobodo.

Vladimir Nazor

KULTURNI OBZORNİK

Založba z velikimi nalogami in majhno zmogljivostjo

»Kmečka knjiga« si vztrajno utira pot do kmečkega človeka. Pomanjkanje in iskanje slovenskih tekstov! Razgovor s predstavnikom založbe — književnikom Ignacem Koprivcem

Vaša založba je sorazmerno zelo mlada in malo znana. Zaradi kulturno-prosvetnega namena in poslanstva založbe, ki jo ali bi jo morala vršiti na vasi, bi bilo dobro, da nam kaj več poveste o svoji dejavnosti.

»O naši založbi poročajo časopisje bolj poredko in, rekel bi, z neko porcijo sramežljivosti, čeprav bi zavoljo svoje velike naloge, pa tudi zavoljo obsežnega založniškega programa zaslužila večjo podporo tiska.

Založniška dejavnost je razdeljena v Kmečki knjigi na dva sektorja. Prvi obsega strokovno kmetijska dela in revije, drugi pa leposlovje in poučno literaturo, poverjeno mu je pa tudi izdajanje množične vsakoletne knjižne zbirke. Vas zanima najbrže predvsem drugi sektor, zato bom govoril o njem.

Ker sloni programska politika vsake založbe na nekih estetskih, političnih in moralnih načelih, bi bilo bržkone v tem najimnem razgovoru treba govoriti o tem. Toda raje vam bom povedal nekaj svojih misli in občutkov, ki se uredniku takšne založbe, kakršna je naša, vsiljujejo, in ki do neke mere tudi odražajo osnovna načela, po katerih založba dela.

Ko naši meščanski literarni teoretiki in nekateri vase zagledani literarni mečejo blato na kmečki karakter naše književnosti in začenjajo smešiti tiste, ki zajemajo snov za svoja dela iz kmečkega življenja, se pri naši založbi postavlja vprašanje, kako zadovoljiti povpraševanje ljubiteljev knjig, ki žele prav takšnih del. Kmečki človek zahteva dobro realistično povest, ki obravnava njegovo življenje v danih zgodovinskih in družbenih pogojih, nima pa rad spekulativnih psihologiziranj in izmikanih resnic. Povprašuje tudi po delih iz narodnoosvobodilne vojne. To pa je tedaj nasprotno tistemu, kar trdi nekaj ljudi, ki pišejo literarne kritike, da je namreč slovenski človek proti takšnim tekstom.

Gibanje modernističnih literarnih tokov ima tudi na vasi svoj odsev. Povedal vam bom nekaj iz svoje uredniške prakse, kar me vznemirja. V nekako poldrugem letu je dobila naša založba v pregled tudi iz vasi mnogo leposlovnih del. Toda mlajši rod, ki nam pošilja svoje stvaritve, se ukvarja z bolnimi erotičnimi in spolnimi vprašanji, z nekakšno duševno ekvilibristiko in nezdravimi vizijami. Večinoma gre do ti ljudje mimo resničnega življenja svoje okolice in sebe ter se predajajo nezdravemu sanjarjenju. Ker je ta pojav v mestih še očitnejši, se mi zdijo, da je vreden premisleka. Mladina išče novih poti, mnogi so se obesili kakor lapuh na pasji rep na tisto, kar se je pod pojmom »moderno« prithotapilo najslabšega k nam. Recimo, da je to v redu. Naša demokracija to dopušča. Neverjetno in nerazumljivo pa je, da smo do vsega tega brez moči, da javno ne upamo zavzeti do tega svojega stališča. Zdi se mi, da se pod firmo »modernizem« vnaša k nam marsikaj socializma tujega in škodljivega. To je nekak trojanski konj, nam pa se zdi tako velik, lep in moderen. Nekaterim gre bolj za tekmovalno vrednost našega leposlovja, kakor pa za njegovo kulturno vzgojno vrednost. Pri nas leposlovje ne bi smelo postati last samo ozkega kroga od ljudstva oddvojenih ljudi, marveč bi moralo ostati naše, vseh in razumljivo vsem, saj je nujno, da bi bilo treba prosvetiti tisti del ljudi, ki še ni mogel dohiteti časa.

Hvalevredno je, da je malo pomembnejših slovenskih pisateljev zakrmarilo v to smer, čeprav bi jim jo narekovala prizanesljivost meščanske literarne kritike in »razumne analize« meščanskih literarnih teoretikov. Pri nas v založbi smo prepričani, da bo trenutna zmeda in nejasnost, ki je marsikomu zameglila pogled naprej, kmalu prebrodena

in da bomo dobili leposlovne tekste, vredne velikega časa iz antiifašistične vojne in iz povojnih let. Kot založniki bomo ostali zvesti svoji dosedanji poti: dajali bomo svojim bralcem dobra realistična leposlovna dela domačih pisateljev, pa čeprav se zdi to komu staromodno. Menimo, da je naša dolžnost prosvetljevati slovenskega kmečkega človeka, ga navajati k plemenitosti in človekoljubju. Pri takšnem delu pa so nam potrebna zanesljiva pomagala. Prepričani pa smo tudi, da nam samo umetniki realisti lahko ustvarijo veliki tekst, kjer

Pisatelj Ignac Koprivec

bo pravilno prikazana podoba našega človeka iz bližnje preteklosti.

Upam, da ste te smernice in načela upoštevali tudi pri sestavljanju letošnjega programa.

»Predvsem bi rad podčrtal veliko kulturno prosvetno vlogo naše vsakoletne knjižne zbirke. Za marsikatero kmečko družino predstavlja ta zbirka edine knjige, ki jih bere. Vsako leto izidejo v tej zbirki štiri dela: Koledar, ki je obsežen in urejen tako, da najde kmečki bralec v njem približno vse, kar ga zanima in kar mu širi obzorje. Zbirka prinaša vsako leto tudi domače leposlovno delo; kot tretja knjiga izhaja poučno znanstveno delo in kot četrta kmetijsko strokovno delo. Zbirka izhaja v nakladi 15.000 izvodov. To se pravi, da pošlje naša založba samo z zbirko vsako leto 60.000 dobrih knjig na vas. V prihodnjem letu želimo nakladi dvigniti vsaj na 25.000 izvodov. Po dopisih in izjavah naročnikov in poverjenikov vidimo, da je naša knjižna zbirka v slovenskih vaseh zelo priljubljena, zato se nam zdi dvig naročnikov na 25.000 realen. Knjige naše knjižne zbirke gredo po vaseh iz rok v roke in jih v resnici bere desetkrat več ljudi, kakor imamo naročnikov. To se pravi, da je

zbirka na vasi velik vzgojni činitelj. Zato se tembolj čudimo, da jo je časopisje ob novoletnih knjižnih poročilih domala prezrilo.

Leposlovne knjige izdaja založba v svoji Leposlovni knjižnici. Poleg Slovenskih balad in romanc, ki so žele priznanje in odobravanje, smo izdali to leto še Ivana Ribiča, zbirko novel Gozdovi so mi povedali, Iva Zormanova, novelistično zbirko Trije Borjanovi. V tisku je Jurčičev Deseti brat, ki ga je odlično ilustriral slikar Gvido Birola, na kraju jeseni bo pa slovenski mladini na razpolago prekrasna pravljica Aleksaja Tolstaja »Zlati ključek«. Program za naslednje leto šele izdelujemo. Povem lahko le, da bomo ponatisnili Jamnico Prežihovega Voranca. S tem bomo ustregli kmečkim ljudem, do katerih dela tega pisatelja niso mogli priti. Menim, da ne bom izdal nikakršne tajnosti, ako povem, da iščemo tekste. Nimamo jih. Manjka nam povest za zbirko, manjka nam dobrih romanov.

Rad bi še opozoril na Poučno knjižnico Kmečke knjige, ki je začela letos izhajati. Na trgu so že štiri knjižice te zbirke: Nebo nad nami, Tibet, streha sveta, Domače živali in živali, ki so izumrle. Nameravali smo dati kmečkim bralcem tisto, kar jim je najbolj potrebno za razširitev splošne izobrazbe in to po nizki ceni. No, sami pa veste, kako je s cenami knjig. Nas same so cene teh knjižic presenetle. Čeprav bi kmečki bralec te knjige — kakor se reče — požiral, bo imela cena usodno vlogo pri razširjevanju. To bi vprašanje, ki že dalj časa skrbi vse, na napredku vasi zainteresirane ljudi.

V knjižni zbirki, ki bo oktobra dotiskana, izidejo letos naslednje knjige: Koledar Kmečke knjige za leto 1956. Janko Kernik: Kmečke slike in povesti, univ. prof. dr. Bog Grafenauer: Zgodovina slovenskega naroda II. del ter ing. Ločnikar-Vrečko: Perutinarstvo. Vse te knjige, ki so obsežne, razen Kmečkih slik in povesti pa še opremljene z bogatimi ilustracijami, dobe naši naročniki za 300 dinarjev.

Vam knjige leže? Kako vam je uspelo organizirati prodajno mrežo? Ali kmečko prebivalstvo sega po vaših knjigah ali sta ji ljubši Prešernova in Mohorjeva družba?

»Knjige se na vasi težko razpečavajo. Kader, ki je po zadnjih prodajalnih v vaših združbah, je knjigi nenaklonjen, čeprav bi morale biti zadruge na vasi naše poglavitne postojanke. Program Prešernove družbe kmečkemu človeku še ne ustreza. Mohorjeva družba pa je svoje pozicije na vasi skorajda izgubila. Zato pa čakajo v tem pogledu Kmečko knjigo še velike naloge.

Top

Posvetovanje založnikov Jugoslavije

28. oktobra. Danes dopoldne se je začelo v prostorih Kluba znanstvenih in kulturnih delavcev 3. posvetovanje jugoslovenskih založnikov. V dnevi, ko še vedno govorimo in pišemo o IV. kongresu književnikov v Ohridu in o problematiki, ki je bila tam sprožena, so se zbrali k posvetovanju tudi založniki, ki iz tega zornega kota skušajo presoditi desetletne napore v svoji založniški dejavnosti. Tretje redno posvetovanje je posvečeno kritičnemu preteusu založniške dejavnosti na področju domače književnosti.

Posvetovanje je začel predsednik Zveze založnikov tovariš Ivan Bratko, pisatelj Janez Potrč pa je posvetovanje pozdravil v imenu Zveze književnikov.

Referat o že omenjeni temi »Deset let založniške dejavnosti na področju jugoslovenske književnosti« je imel Enver Redžić, ki se je omejil v glavnem na statistične pregledne in ugotovitve o dosedanji dejavnosti jugoslovenskih založb. V prvem delu diskusije so posamezni delegati s kritičnejšimi pripombami referat dopolnili in nakazali nekaj splošnih problemov, ki naj bi jih posvetovanje rešilo, ali se z njimi vsaj ukvarjalo.

Podobno kot na kongresu književnikov, je bilo tudi tu dokaj podaraka na možnostih tesnejšega sodelovanja med založbami, ki naj bi bolj sistematično in morda v večji meri pri-

našale — v prevodih — dela jugoslovenskih pisateljev. Posvetovanje bo nadaljevalo z delom še ves jutrišnji dan.

KONČANO JE ZBOROVANJE ZGODOVINARJEV

Včeraj popoldne je zaključil delo IX. kongres slovenskih zgodovinarjev. Profesor Jože Hainze je govoril o umnih načrtih za zgodovino in poudaril, da so dosegli delno zmanjšanje natančnosti materiala ter da se je težiloše umnih načrtov pomakniti predvsem na vprašanje vzgoje; zgodovina ima važno vlogo pri oblikovanju socialistične zavesti dijakov. Ob zaključku je omenil, da otežkoča pouk pomanjkanje zgodovinskih atlasov, učbenikov in drugih pripomočkov. Nato je govoril Fajol Blažnik o potrebi zbiranja materiala krajevne zgodovine. V zvezi s tem je priporočil urednijskim profesorjem, naj bi zainteresirali srednješolsko mladino za zbiranje rodbinskih in drugih imen, raznih starinskih hišnih predmetov, starinskega kmetijskega orodja in dokumentov iz NOB za sestavljanje krajevskih monografij.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

PETO KOLO ZVEZNE NOGOMETNE LIGE

CRVENA ZVEZDA PREKINILA TRADICIJO

Prvič ji je uspelo v Splitu premagati Hajduka. — Na lestvici vodi še vedno Dinamo. — Novinec Velež na tretjem mestu

Peto kolo zvezne nogometne lige je prineslo nekaj presenečenj. »Crveni zvezdi« se je naposed posrečilo prekiniti tradicijo v Splitu in visoko poraziti »mojstre z morja« na njegovem igrišču. Beograjski »plavi« so premagali Novosađane — moštvo, ki ima štiri reprezentante, in ki je po tem kolu trdno na zadnjem mestu lestvice.

Mostarčani še naprej nezadržno napredujejo k vrhu lestvice. Po tem kolu so se znašli na tretjem mestu pred Partizanom. Tekma v Subotici med Spartakom in Partizanom je vsakakor velik uspeh za domače moštvo, saj so Beograščanom pobrali eno točko, s katero niso računali.

Radničkoga je na njegovem igrišču premagalo »Sarajevo«, Titograščani pa so v tekmi z Železničarjem zaznamovali svojo drugo zmago.

Na lestvici še zmeraj vodi zagrebški Dinamo točko pred Crveno zvezdo.

Zanesljivo in brez ugovora

HAJDUK : CRVENA ZVEZDA 0:3
Split, 28. sept. — Danes je bila v Splitu nogometna tekma med Hajdukom in Crveno zvezdo, ki je bila končana z zmago Crvene zvezde 3:0 (1:0). Streli: Živanovič v 15., Sekularac v 51. in Cokič v 68. minuti. Sodnik Eperl iz Zagreba. Gledalcev 12.000.

Vzlic prepričljivi in zasluženi zmagi Crvene zvezde je bila to večidel slaba in nezanimiva igra, v kateri ni bilo opaziti že znane poštvalnosti, ki so jo v prejšnjih tekmah pokazali igralci obeh moštev. Bilo je mnogo napak, zlasti v prvem polčasu. Crvena zvezda je bila boljše zlasti v drugem polčasu, ko je dočela strla Hajduka.

V prvih 15. minutah 12.000 gledalcev ni videlo ničesar, kar bi jih spominjalo na to, da je to najpomembnejša tekma v kolu zvezne lige. Sebe po Živanovičevem gohu, ki je bil došežen v 15. minuti iz navidez nenevarnega položaja, so igralci Crvene zvezde zaigrali nekoliko boljše od domačih, ki so še naprej delali napake. Drugi polčas pa se je začel s Hajdukovim ofenzivno. Spitiščani so ostro napadali. Po nekem napadu je mladi Popovič v 50. minuti v svojem kazenskem prostoru nedovoljeno napravil prekršek nad Vidoševićem in sodnik je prisodil 11-metrovko, ki je pa Vidošević ni izkoristil. Nato je Crvena zvezda oživila, zaigrala je mnogo bolje in te trenuteke je moč smatrati za edino lepe v vsej tekmi.

Nameste da bi izenačili, je Hajduku eno minuto po izvedeni 11-metrovki prejel še drugo gol. Po bliskoviti akciji v kateri je sodelovala celotna napadalna vrsta Crvene zvezde, je Sekularac s ostrim strelom usmeril žogo mimo Vuliča. Zvezda se je po tej še bolj zaigrala in popolnoma zagospodovala na igrišču, dasiravno njeni igralci tudi takrat niso pokazali igre, ki no jo Spitiščani navajeni voditi pri Beograščanih.

V 61. minuti je Cokič z nizkim strelom postavil končni rezultat — 3:0.

Tekma, ki gre hitro v pozabo

DINAMO : ZAGREB 2:0

Zagreb, 28. sept. Derby tekma v Zagrebu je bila končana z zmago Dinama 2:0 (1:0). Gole sta dosegla Lpoštinovič v 32. minuti in Matuš v 53. minuti. Gledalcev približno 6000.

V moštvu Zagreba je prvotak igral mladi vratar Vučer, ki je z dvema začetniškima napakama omogočil Dinamu lahko zmago.

Sicer pa sodi današnja derby tekma med tiste tekme, ki jih ljudje kaj hitro pozabijo. To je bil nogomet brez silernih kombinacij, poln napak. V današnji tekmi se ni nihče oddikal, ni bilo reprezentantov, pri katerih je bilo opaziti utrujenost z nedeljskih tekem.

Izenačenje iz 11-metrovke

SPARTAK : PARTIZAN 1:1

Subotica, 28. sept. — Stadion Spartaka. Gledalcev 7000, sodnik Isalovič iz Osiljeka. Streli: Ognjanov v 27. minuti za Spartak, Mihajlovič v 68. minuti (11-metrovka) za Partizan.

Vzlic deževju in blatnemu igrišču sta obe moštvi pokazali lepo in hitro igro. Skrajna je imel Partizan nekaj več pobude. Dobrih 20 minut je napadal s sedmimi igralci. Vendar nihče izmed njih ni imel sreče, da bi privedel svoje moštvo v vodstvo. To ni uspelo niti Borozanu v 15. minuti, ko je silovito streljal v Glončaka.

V 27. minuti je Ognjanov dosegel prvi gol. Tedaj pa je Spartak uredil svoje vrste in čedalje bolj ogrožal vrata gostov. V 50. min. je Branišavljevič zadel desno vratnico, čeprav je imel pred seboj prazna vrata. Ob koncu polčasa sta imela Herceg in Milutinovič več priložnosti, da bi izenačila rezultat.

Drugi polčas se je začel s hitrimi in lepimi kombinacijami obeh moštev. Partizan je bil v tem delu tekme znatno boljše moštvo. V 58. minuti je Jocić streljal s stranske črte in zadel vratnico. Zosta se je odbila in zvalila v mrežo. Pomožni sodnik je reklamiral, češ da je bila žoga zunaj in sodnik gola ni priznal. V 68. minuti je sodnik prisodil 11-metrovko. Mihajlovič jo je realiziral.

Druga zmaga novince

BUDUČNOST : ZELEZNIČAR 3:1

Sarajevo, 28. sept. — Igrišče Grbavica, vreme deževno, gledalcev približno 7000. Streli:

Mladi moštvo Budućnosti iz Titograda je ugodno presenetlo sarajevsko občinstvo. Njegovi igralci so danes zelo lepo igrali: s preprostimi akcijami in dolgimi pasovi so prek hitrih kril in hitrega srednjega napadalca zlahka vladali na igrišču in pogosto ogrožali nasprotnikova vratarja. Ze v 10. minuti so zaradi napake branilca Abramoviča prišli v vodstvo.

V drugem polčasu je Zeleznicar v 47. minuti izenačil z 11-metrovko. Le pet minut pozneje je Vučkovič streljal z oddaljenosti 35 m na vrata. Nezasluživi vratar Polak pa je žogo izpustil iz rok in le-ta se je znašla v mreži — 2:1 za Budućnost.

Goste je še bolj vzpodbudilo in so nadaljevali še z večjim polstom in poštvalovanjem. Za v 63. minuti je Radonjič dosegel tretji gol.

Budučnost si je izvojevala zmago povsem zaslužno.

Ostro

SARAJEVO : RADNIČKI 2:1

Stadion Crvene zvezde. Gledalcev približno 5000. Sodnik A. Petrovski (Skopje). Streli: Jerčić v 35. minuti (1:0), Novo v 65. (1:1) in Diskić (avtogol) v 71. minuti (2:1).

Radnički je zamudil priložnost, da osvoji dve dragoceni točki. Po vodstvu 1:0 je imelo domače moštvo vrsto ugodnih priložnosti, da dobi točki. Vendar jih nespretni napadali niso izkoristili. Najboljšo priložnost je imel Petaković sredi drugega polčasa, ko je sam in nemoten z nekaj metrov

VČERAJSNJI REZULTATI

Table with 2 columns: Team 1 vs Team 2, Score. Includes results for Radnički vs Sarajevo, BSK vs Vojvodina, Dinamo vs Zagreb, Hajduk vs Crvena zvezda, Zeleznicar vs Budućnost, Spartak vs Partizan.

oddaljenosti od vrat streljal mimo le-teh.

»Sarajevo« se je borilo zelo srčno. V prvem polčasu je vzdržalo pritisk domačega moštva, poletje pa je polagoma prevzemalo pobudo v svoje roke. Ko je v 65. minuti Novo z natančnim strelom v levi zgornji kot z oddaljenosti približno 16 m izenačil rezultat, je celotno moštvo prešlo v napad. Radnički se je krčevito branil, vendar je moral v 71. minuti še enkrat začeti s centra.

Tekma »Sarajevo« : Radnički ni bila lepa, vendar pa zelo ostra. Obe moštvi sta se do skrajnosti prizadevali. Čeprav je bilo igrišče izredno težavno, sta igrali zelo ivahno in naglo.

V moštvu »Sarajevo« je bil najboljši Stipič, v domačem pa Ristić. Sodnik Petrovski je napravil precej napak.

Kljub štirim reprezentantom — neuspeh

BSK : VOJVODINA 5:2

Beograd, 28. sept. — BSK je danes pred približno 5000 gledalci premagal na stadionu Crvene zvezde »Vojvodino« s 5:2 (2:1). Gole so dosegli: Antić v 21. minuti, Jelišavčić v 31. Veseli-novič v 40., Milovanov v 55., Jelišavčić v 70., Štijač v 74., Jelišavčić v 82. minuti. Tekmo je sodil Stamenčić iz Sarajeva.

Igra ni bila lepa — oba nasprotnična sta napravila veliko napak — vendar pa je bila napeta in zanimiva sprico nenadnih sprememb na igrišču. BSK ni bilo boljše moštvo, na blatnem igrišču pa je igral koristneje, zlasti pred nasprotnikovimi vrati. Njegovi igralci so streljali malone iz vsakega ugodnega položaja. Zlasti danes je bilo zelo pomembno to, da se bili Beograščani pred vrati gostujočega moštva odločnejši in ostrejši, kar jim je tudi prineslo zmago.

Paradokсно je, da je »Vojvodina«, v kateri igrajo štiri državni repre-

zentanti: Krstić II., Boškov, Rajkov in Veseli-novič, še vedno zadnja na lestvici. Igra Novosađanov je bila tudi danes na oko lepa, vendar so bili napadali »Vojvodina« pred navsprotnikovimi vrati neodločni; mnogo so zadrževali žogo in sploh igro zavlačevali. V tem sta prednjačila Veseli-novič in Rajkov, ki sta imela nič koliko priložnosti, da potroseta razejo Cvetkovičevega »svetliča«. Vendar tega nista storila ravno sprico takšne svoje igre.

V zmagovitem moštvo se je odlikoval zlasti novinec srednji napadalec Josić. Po daljšem premoru je v moštvo BSK igral Davidović na mestu desnega krilca.

Izvedena sta bila dva kazenska strela, in sicer prvi v 84. minuti, ko je Krstić II. zagrešil prekršek nad Jelišavčićem, drugi pa v 85. minuti, ko je Milovanov potrosil mrežo BSK in izenačil na 2:2. Kazenski strel je zakrivil Jurković, ki je nepravilno zastavil Rajkova.

LESTVICA

Table with 2 columns: Team, Points. Lists teams like Dinamo, Crvena zvezda, Velež, Partizan, Sarajevo, Radnički, Spartak, Hajduk, BSK, Zagreb, Budućnost, Proleter, Zeleznicar, Vojvodina with their respective points.

Ne samo rezultati in rekordi...

Reklama za cokolet, ali kaj? Na nedeljski tekmi med Nemčijo in Jugoslavijo v Ljubljani so nenadoma začele leteti na igrišče prane steklene cokolet. Metali so jih »navdušeni« navijači ter s tem »pozdravljali« uspešno igro naše reprezentance. Nič nimamo proti navdušenju, saj so ga bili naši nogometaši vredni. Toda zankrat se nismo v Južni Ameriki. Na ta način dati duška svojem temperamentu ni športno. Še več nevarno je in kvarno za naprave na igrišču. Pomislite samo na to, da se je ta ta ali ona steklenica tudi razbila. Črepinje so se razletele po atletski stezi. Tam trenirajo vsak dan atleti. V nevarnosti so, da se poskodovalje. Zatorej proč s takimi navdami!

»Do 4:0 je bila tekma še do neke mere zanimiva, potem smo se pa dolgočasili.« ugotavljajo sedaj nekateri gledalci nedeljskega srečanja med 4 reprezentancama Jugoslavije in Nemčije. Vsak objektivni gledalec pa je še danes mnenja, da je bilo to velika igra mladega jugoslovskega moštva in odnesli smo z nje najboljšo vtiše.

Prav zares se lahko vprašamo, kakšen »srkus« si še želja naše nogometno občinstvo, da bo zadovoljilo svoje težnje. Ali je razvajenost gledalcev prila že tako daleč, da jim ne bo nobena tekma več všeč. Če bi to torej ravnilo po željah razvajenec, bi bilo pac najbolje, da bi enostavno prenehali z nogometom...

»Dobra organizacija, skromna udeležba« — pod tem naslovom je bilo komentirano republiško prvenstvo »Partizana« v odnošli, ki je bilo minulo nedeljo v Mariboru. Medtem ko je bila tekma med dlanji in šmalcanti v obeh razredih dokaj zadovoljiva — nastopilo je skupaj 14 vrst — je bila udeležba pri mladini in mladincih porazno nizka. Med mladinci so nastopile tri vrste, med mladinkami pa dve.

Kot vemo, bi moralo nastopiti vsega skupaj 28 vrst, tako pa jih je tekmovalo le 13. Napadati bi bilo, če bi po tem merilu presojali delo organizacije »Partizana«. Gradnja pa je treba družiti, ki niso poslala na tekmovanje svojih mladinskih vrst. Če je po hvallimo organizacije, se moramo zamisliti ob tem. Ali bodo odšli dalje igrali odbojko samo stari ljudje ali pa je to šport mladine. In kje je torej bodočnost odbojkeškega športa...

Stoplj je k novinarju nek sodnik, ali nogometni ali kateri drugi, ni važno. Dejal mu je: »Ti, čemu me pa nisi povhvalil zadnjič, ko sem dobro sodil? Saj, če bi imel slab dan, bi me prav gotovo raztrgal. Koliko ti pa dajo drugi, ko jih povhvališ?«

To je samo majhen utrinek iz zakulisne borbe med odgovornimi činitelji našega športa, ki pa dokazuje, kolikšna zavlačivla med njimi. Toda ta sodnik je menda pozabil, da je več vredno, če z dobrim sojenjem doprine svoje svoje delez k uspehu tekmovanja — hrkati s tem tudi k napredku tega ali onega športa — kot pa da iz dneva v dan hrepeni po tem, kdaj se bo pojavilo v časopisju njegov ime, seveda s primerno hvalo. Ali je komentar še potreben?

Bilo je izesa naših meja, vendar ne daleč. Kolesarji so tekmovali. Z majhno skupnico kolesarjev je odšla na pot po številu skoraj enaka skupina funkcionarjev. Prepričani smo bili, da bodo ti funkcionarji morali precej podpreti svoje reke. Toda mnogi od njih so se odpravili po raznih »sportnih« opravkih. Fantje pa so ostali sami. Dirkač nekega kluba je bil tako »srečen«, da sta ga spremljala celo dva njegova klubska funkcionarja. Ko pa se je odpravil na stari pa več kilometrov dolzo pot, mu je eden od njegovih funkcionarjev dal za hrano med potjo 100 kuhinjskih žemlj. Fant je bil (ho, ho!) zli pogor, bil borben in se je do dokaj dobro izkazal. Kdo je torej več vreden: borbeni dirkač ali »skrbni funkcionarji!«

VESTI IZ KRANJA

PRESERNO GLEDALISCE
Četrtek, 29. sept. ob 16: Bratko Kreft: »Celjski grofci«. Red C in izven. Vstopnice se v prodaji.
Nedelja, 3. okt. ob 16: Bratko Kreft: »Celjski grofci«. Izven in za po-deležje.

KOMUNALNO USLUŽNOSTNO PODJETJE V IZOLI sprejme v stalno zaposlitev: KVALIFICIRANEGA VODINSTALATERJA, KVALIFICIRANEGA KLEPARJA. Plača po tarifnem pravilniku ali po dogovoru. — Nastop najkasneje 1. oktobra 1955. Če potrebno, preskrbljeno stanovanje. Komunalno uslužnostno podjetje, Izola Drevored I. Cankarja št. 19 3310

Trgovsko podjetje PETROL LJUBLJANA, Cankarjeva 5/II. Obveščamo vse cenjene odjemalce, da zaradi inventure ne bomo izdajali blaga dne 3. oktobra tega leta na naših skladiščih v ZALOGU, CELJU in MARIBORU. Vsa ostala naša skladišča, kakor tudi servisi in črpalke, pa bodo redno poslovali. PETROL, LJUBLJANA

DNEVNE NOVICE

ZAHVALA

Uprava in delovni kolektiv Pilnarne Piran izreka zahvalo upravi in kolektivu Ladjedelnice Piran...

Javno tožilstvo LRS, Ljubljana, Marov trg št. 1, razpisuje na podlagi temeljnega zakona o štipendijah...

Dekanat Pravno-ekonomske fakultete javlja, da je na podlagi čl. 56 Splošnega zakona o univerzitetni sklicani javna fakultetna skupščina...

Imaš težke noge? Dodaj kopeli »JELLA«... Gnitje kroniranih prepušča KROSANI... Dones v četrek 29. septembra ob 20. uri bo v Mestnem gledališču predaval g. P. D. Thompson...

Imaš težke noge? Dodaj kopeli »JELLA«... Gnitje kroniranih prepušča KROSANI... Dones v četrek 29. septembra ob 20. uri bo v Mestnem gledališču predaval g. P. D. Thompson...

Imaš težke noge? Dodaj kopeli »JELLA«... Gnitje kroniranih prepušča KROSANI... Dones v četrek 29. septembra ob 20. uri bo v Mestnem gledališču predaval g. P. D. Thompson...

Imaš težke noge? Dodaj kopeli »JELLA«... Gnitje kroniranih prepušča KROSANI... Dones v četrek 29. septembra ob 20. uri bo v Mestnem gledališču predaval g. P. D. Thompson...

Imaš težke noge? Dodaj kopeli »JELLA«... Gnitje kroniranih prepušča KROSANI... Dones v četrek 29. septembra ob 20. uri bo v Mestnem gledališču predaval g. P. D. Thompson...

Imaš težke noge? Dodaj kopeli »JELLA«... Gnitje kroniranih prepušča KROSANI... Dones v četrek 29. septembra ob 20. uri bo v Mestnem gledališču predaval g. P. D. Thompson...

Imaš težke noge? Dodaj kopeli »JELLA«... Gnitje kroniranih prepušča KROSANI... Dones v četrek 29. septembra ob 20. uri bo v Mestnem gledališču predaval g. P. D. Thompson...

Imaš težke noge? Dodaj kopeli »JELLA«... Gnitje kroniranih prepušča KROSANI... Dones v četrek 29. septembra ob 20. uri bo v Mestnem gledališču predaval g. P. D. Thompson...

Imaš težke noge? Dodaj kopeli »JELLA«... Gnitje kroniranih prepušča KROSANI... Dones v četrek 29. septembra ob 20. uri bo v Mestnem gledališču predaval g. P. D. Thompson...

Imaš težke noge? Dodaj kopeli »JELLA«... Gnitje kroniranih prepušča KROSANI... Dones v četrek 29. septembra ob 20. uri bo v Mestnem gledališču predaval g. P. D. Thompson...

Imaš težke noge? Dodaj kopeli »JELLA«... Gnitje kroniranih prepušča KROSANI... Dones v četrek 29. septembra ob 20. uri bo v Mestnem gledališču predaval g. P. D. Thompson...

Imaš težke noge? Dodaj kopeli »JELLA«... Gnitje kroniranih prepušča KROSANI... Dones v četrek 29. septembra ob 20. uri bo v Mestnem gledališču predaval g. P. D. Thompson...

Imaš težke noge? Dodaj kopeli »JELLA«... Gnitje kroniranih prepušča KROSANI... Dones v četrek 29. septembra ob 20. uri bo v Mestnem gledališču predaval g. P. D. Thompson...

Imaš težke noge? Dodaj kopeli »JELLA«... Gnitje kroniranih prepušča KROSANI... Dones v četrek 29. septembra ob 20. uri bo v Mestnem gledališču predaval g. P. D. Thompson...

abonentskih izkaznic so te dni dopolne od 9-12.30, Cankarjeva 11-I. V soboto, 1. oktobra, se vpisovanje zaključuje...

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA Gledališka pasaža Sobota, 1. oktobra ob 20. Cehov: »Utva«. Izven.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE Ljubljana, Mestni dom Sobota, 1. oktobra ob 20. Konfino: »V soboto se poročim«, veselogra. Izven.

RADIO LJUBLJANA 5.00-6.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) - vmes ob 6.20 Naš predlog za vaš jedilnik - 6.25 Reklame - 6.35 Igrali vam bo Veseli godci in Kmečka godba - 7.10-7.30 Igrala orkestra Walter Fenske in Alfred Hause - 11.00 Radijski koledar - 11.05 Gospodinjiski nasveti - 11.15 Popotovanje v glasbi - 11.45 Mladinski zbori po slovenske narodne pesmi - 12.00 Opolidanski operni koncert - 12.30 Kmetijski nasveti: Vet. Franc Skušec: Napenjanje govedi - 12.40 Mladinski sekstet iz Obzrke na Koroskem poje pesmi Valentina Polanska - 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame - 13.30 Spored popularne orkestralne glasbe - 14.25 Ljudsko-prosvetni ozbornik - 14.35 Zeleji ste - poslušajte! - 15.15 Zabavna glasba - 15.30 Iz mladinske književnosti: Matej Bor: Basni - 15.45 Pojite z nami (ponovitev) - 16.00 Gospodinjiski omniabus - 16.10 Glasbene uganke (Uganite imena slavnih pevcev) - 17.20 Zabavna in plesna glasba, vmes reklame - 18.00 Domesne aktualnosti: Se o konferenci Turistične zveze Jugoslavije - 18.10 »Pesem skozi stoletja« (ciljus samospojev iz domače in tuje glasbene ustvarjalnosti) - Gabriel Faure - 18.30 Radijska univerza: Prof. Mirko Battistin: Varnostne naprave in osebna zaščitna sredstva v naših obratih - 18.45 Igra orkestra Andre Kostelanetz - 19.00 Radijski dnevnik - 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame - 20.00 Mladinska oddaja - 20.20 »Cetrkov večer« domačih pesmi in napevov - sodelujejo ansambli in solisti - 21.00 Listi iz Verharenove lirike (ob 100-letnici rojstva) - 21.30 Bela Bartok: Godalni kvartet št. 2, op. 7 »The Juliard quartet« - 22.15-23.00 »Po svetu jazz« Orkester Jimmyja Lunceforda - 23.15-23.00 UKV program: Operni koncert - 23.00-24.00 Oddaja za tužino - na valju 327,1 m (Prenos iz Zagreba).

VESTI IZ MARIBORA DEZURNA LEKARNA: Cetrek, 29. sept. lekarna »Pri gradu«, Partizanska c. 1. Petek, 30. sept. lekarna »Studenti«, Gorkega ul. 18. Sobota, 1. okt. lekarna »Center«, Gosposka ul. 12. Nedelja, 2. okt. lekarna »Taborec«, Trg Revolucije 3.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE Sobota, 1. okt. ob 19.30: Camus: »Obsedno stanje« (Kuga). Otvoritev sezone. Premiera. Izven in za premierski abonma. Nedelja, 2. okt. ob 19.30: Camus: »Obsedno stanje« (Kuga). Izven. Otvoritev gledališke sezone bo v soboto, 1. oktobra. V režiji Frana Žilka in Rijavčevi inscenaciji bo Drama uprizorila Camusovo »Obsedno stanje« (Kuga). Sodeluje ves dramski ansambel. Kostumograf je Roman Lavrač. Predprodaja vstopnic bo od četrka, 29. sept. dalje. Gledališka blagajna posluje dnevno od 11-12.30 ter od 18 do 19.30, ob nedeljah od 9-11 na tel. števil. 22-15.

DROBNI OGLASI POLSTABILNI PARNI STROJ »Wolf« 1922, s kondenzatorjem, s predreglencem - kompon - jakost 120 ks, prodaja Mlinsko prodružice, Požarevac. Cena ugodna. 2582

SGP »PIONIR«, Novo mesto, Tavčarjeva 12 razpisuje po določilih členov 7, 25 in 26 temeljnega zakona o štipendijah naslednje štipendije: Ekonomska srednja šola, 3. in 4. letnik - 3, Pravno-ekonomska fakulteta - 1, Zidarsko delovska šola: 1. letnik 2, 2. letnik 2, 3. letnik 3 mesta. Prosilci naj oddajo prošnje do 10. oktobra 1955 na direkcijsko podjetje z navedbo osebnih in premoženjskih podatkov ter prošnji priložijo prepis zadnjega šolskega spravečila ali potrdilo šole. KOMISIJA ZA ŠTIPENDIJE SGP »PIONIR«, NOVO MESTO N 101

RADIO-ELEKTRO-MEHANIČNO PODJETJE »REMPOD« - CERKNO sprejme v službo: ELEKTROTEHNIKA za vodstvo elektromonterskih in elektroinstalaterskih del; ELEKTROTEHNIKA za večletno prakso za delovno mesto konstruktorja električnega materiala; STROJNEGA TEHNIKA za delovno mesto obratovodje produktivnega oddelka, STROJNEGA TEHNIKA za delovno mesto šefa priprave dela. VISOKOKVALIFICIRANEGA ORODJARJA, sposobnega za delo na vseh obdelovalnih strojih. Družinska ali samska stanovanja preskrbi podjetje. - Plača po tarifnem pravilniku ali dogovoru. - Pismene prošnje vložite na naš naslov s kratkim življenjepisom. 3329

Umrla so v Ljubljani Biserka Velič, hči delavca. Pogreb danes ob 14.30 na Zalah. Josip Wagner, upokojenec. Pogreb danes ob 15 na Zalah. Ana Jeke, gospodinja. Pogreb bo danes ob 15.30 na Zalah. Ivan Omerza, upokojenec. Pogreb bo danes ob 16.30 na Zalah.

Enadoma nas je zapustil naš Ivan Omerza upokojenec ECZ Pogreb bo dne 29. septembra 1955 ob 16.30 z Zal. Andrejeva mrliska vežica, na pokopališču. Zalujočji ostali

Sindikalna podružnica ECZ sporoča žalostno vest, da je umrl njen član Ivan Omerza Pogreb pokojnika bo v četrek, dne 29. septembra 1955 ob 16.30 iz Andrejeve mrliske vežice na Zalah.

Sindikalna podružnica ECZ sporoča žalostno vest, da je umrl njen član Ivan Omerza Pogreb pokojnika bo v četrek, dne 29. septembra 1955 ob 16.30 iz Andrejeve mrliske vežice na Zalah.

Sindikalna podružnica ECZ sporoča žalostno vest, da je umrl njen član Ivan Omerza Pogreb pokojnika bo v četrek, dne 29. septembra 1955 ob 16.30 iz Andrejeve mrliske vežice na Zalah.

Sindikalna podružnica ECZ sporoča žalostno vest, da je umrl njen član Ivan Omerza Pogreb pokojnika bo v četrek, dne 29. septembra 1955 ob 16.30 iz Andrejeve mrliske vežice na Zalah.

Sindikalna podružnica ECZ sporoča žalostno vest, da je umrl njen član Ivan Omerza Pogreb pokojnika bo v četrek, dne 29. septembra 1955 ob 16.30 iz Andrejeve mrliske vežice na Zalah.

Sindikalna podružnica ECZ sporoča žalostno vest, da je umrl njen član Ivan Omerza Pogreb pokojnika bo v četrek, dne 29. septembra 1955 ob 16.30 iz Andrejeve mrliske vežice na Zalah.

Sindikalna podružnica ECZ sporoča žalostno vest, da je umrl njen član Ivan Omerza Pogreb pokojnika bo v četrek, dne 29. septembra 1955 ob 16.30 iz Andrejeve mrliske vežice na Zalah.

Sindikalna podružnica ECZ sporoča žalostno vest, da je umrl njen član Ivan Omerza Pogreb pokojnika bo v četrek, dne 29. septembra 1955 ob 16.30 iz Andrejeve mrliske vežice na Zalah.

CELJSKE VESTI »Avtobusni promet« Celje uvaja s 1. oktobrom letos na avtobusni progi Celje-Dobrna sledeči vozni red: Odhodi iz Celja: 7.30, 12.15, 17.30, prihodi v Celje: 6.55, 9.55, 14.35. Odhodi iz Dobrne: 6.00, 9.00, 13.40, prihodi v Celje: 8.25, 13.10, 18.25. Dne 1. novembra preneha voziti avtobus iz Celja ob 7.30 in iz Dobrne ob 9.00 uri.

MESTNO GLEDALIŠČE Sobota, 1. okt. ob 20: Shakespeare: »Othello«. Premiera. Premierski abonma in izven. Nedelja, 2. okt. ob 15.30: Shakespeare: »Othello«. Nedeljski abonma in izven. Torek, 4. okt. ob 20: Shakespeare: »Othello«. Torkov abonma in izven. Četrek, 6. okt. ob 20: Shakespeare: »Othello«. Cetrkov abonma in izven. Petek, 7. okt. ob 15: Shakespeare: »Othello«. I. solski abonma. Sobota, 8. okt. ob 20: Shakespeare: »Othello«. Sobotni abonma in izven. Poni ur pred premiero otvoritev razstave »Sodobne slovenske grafike v foyeru gledališča« - Razstavljajci: Avgust Černigoj, Riko Debenjak, Božidar Jakac, Tone Kralj, Miha Maleš, France Mihelič, Veno Pison, Marij Pregel, Maksim Sedej in Lojze Spacal.

Ob otvoritvi kratak komorni koncert godalnega kvarteta »Ivan Cankar« pod vodstvom prof. Dušana Sancina.

VESTI IZ MARIBORA DEZURNA LEKARNA: Cetrek, 29. sept. lekarna »Pri gradu«, Partizanska c. 1. Petek, 30. sept. lekarna »Studenti«, Gorkega ul. 18. Sobota, 1. okt. lekarna »Center«, Gosposka ul. 12. Nedelja, 2. okt. lekarna »Taborec«, Trg Revolucije 3.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE Sobota, 1. okt. ob 19.30: Camus: »Obsedno stanje« (Kuga). Otvoritev sezone. Premiera. Izven in za premierski abonma. Nedelja, 2. okt. ob 19.30: Camus: »Obsedno stanje« (Kuga). Izven. Otvoritev gledališke sezone bo v soboto, 1. oktobra. V režiji Frana Žilka in Rijavčevi inscenaciji bo Drama uprizorila Camusovo »Obsedno stanje« (Kuga). Sodeluje ves dramski ansambel. Kostumograf je Roman Lavrač. Predprodaja vstopnic bo od četrka, 29. sept. dalje. Gledališka blagajna posluje dnevno od 11-12.30 ter od 18 do 19.30, ob nedeljah od 9-11 na tel. števil. 22-15.

DROBNI OGLASI POLSTABILNI PARNI STROJ »Wolf« 1922, s kondenzatorjem, s predreglencem - kompon - jakost 120 ks, prodaja Mlinsko prodružice, Požarevac. Cena ugodna. 2582

SGP »PIONIR«, Novo mesto, Tavčarjeva 12 razpisuje po določilih členov 7, 25 in 26 temeljnega zakona o štipendijah naslednje štipendije: Ekonomska srednja šola, 3. in 4. letnik - 3, Pravno-ekonomska fakulteta - 1, Zidarsko delovska šola: 1. letnik 2, 2. letnik 2, 3. letnik 3 mesta. Prosilci naj oddajo prošnje do 10. oktobra 1955 na direkcijsko podjetje z navedbo osebnih in premoženjskih podatkov ter prošnji priložijo prepis zadnjega šolskega spravečila ali potrdilo šole. KOMISIJA ZA ŠTIPENDIJE SGP »PIONIR«, NOVO MESTO N 101

RADIO-ELEKTRO-MEHANIČNO PODJETJE »REMPOD« - CERKNO sprejme v službo: ELEKTROTEHNIKA za vodstvo elektromonterskih in elektroinstalaterskih del; ELEKTROTEHNIKA za večletno prakso za delovno mesto konstruktorja električnega materiala; STROJNEGA TEHNIKA za delovno mesto obratovodje produktivnega oddelka, STROJNEGA TEHNIKA za delovno mesto šefa priprave dela. VISOKOKVALIFICIRANEGA ORODJARJA, sposobnega za delo na vseh obdelovalnih strojih. Družinska ali samska stanovanja preskrbi podjetje. - Plača po tarifnem pravilniku ali dogovoru. - Pismene prošnje vložite na naš naslov s kratkim življenjepisom. 3329

Umrla so v Ljubljani Biserka Velič, hči delavca. Pogreb danes ob 14.30 na Zalah. Josip Wagner, upokojenec. Pogreb danes ob 15 na Zalah. Ana Jeke, gospodinja. Pogreb bo danes ob 15.30 na Zalah. Ivan Omerza, upokojenec. Pogreb bo danes ob 16.30 na Zalah.

Enadoma nas je zapustil naš Ivan Omerza upokojenec ECZ Pogreb bo dne 29. septembra 1955 ob 16.30 z Zal. Andrejeva mrliska vežica, na pokopališču. Zalujočji ostali

Sindikalna podružnica ECZ sporoča žalostno vest, da je umrl njen član Ivan Omerza Pogreb pokojnika bo v četrek, dne 29. septembra 1955 ob 16.30 iz Andrejeve mrliske vežice na Zalah.

Sindikalna podružnica ECZ sporoča žalostno vest, da je umrl njen član Ivan Omerza Pogreb pokojnika bo v četrek, dne 29. septembra 1955 ob 16.30 iz Andrejeve mrliske vežice na Zalah.

Sindikalna podružnica ECZ sporoča žalostno vest, da je umrl njen član Ivan Omerza Pogreb pokojnika bo v četrek, dne 29. septembra 1955 ob 16.30 iz Andrejeve mrliske vežice na Zalah.

Sindikalna podružnica ECZ sporoča žalostno vest, da je umrl njen član Ivan Omerza Pogreb pokojnika bo v četrek, dne 29. septembra 1955 ob 16.30 iz Andrejeve mrliske vežice na Zalah.

Sindikalna podružnica ECZ sporoča žalostno vest, da je umrl njen član Ivan Omerza Pogreb pokojnika bo v četrek, dne 29. septembra 1955 ob 16.30 iz Andrejeve mrliske vežice na Zalah.

Sindikalna podružnica ECZ sporoča žalostno vest, da je umrl njen član Ivan Omerza Pogreb pokojnika bo v četrek, dne 29. septembra 1955 ob 16.30 iz Andrejeve mrliske vežice na Zalah.

Sindikalna podružnica ECZ sporoča žalostno vest, da je umrl njen član Ivan Omerza Pogreb pokojnika bo v četrek, dne 29. septembra 1955 ob 16.30 iz Andrejeve mrliske vežice na Zalah.

Sindikalna podružnica ECZ sporoča žalostno vest, da je umrl njen član Ivan Omerza Pogreb pokojnika bo v četrek, dne 29. septembra 1955 ob 16.30 iz Andrejeve mrliske vežice na Zalah.

Sindikalna podružnica ECZ sporoča žalostno vest, da je umrl njen član Ivan Omerza Pogreb pokojnika bo v četrek, dne 29. septembra 1955 ob 16.30 iz Andrejeve mrliske vežice na Zalah.

RAZPIS

Na podlagi 7. čl. Temelnjega zakona o štipendijah (Ur. list FLRJ št. 32/1955) razpisuje Komisija za štipendije okraja Maribor za študijsko leto 1955/56 sledeče štipendije:

- 37 štipendij za študente pravnike, 18 štipendij za študente ekonomiste, 30 štipendij za študente filozofske fakultete, 39 štipendij za študente medicinske fakultete, 2 štipendiji za študente farmaceutske fakultete, 30 štipendij za študente gradbenike tehniške fakultete, 4 štipendije za študente geodetske fakultete, 1 štipendija za študente elektrotehniške fakultete, 11 štipendij za študente veterinarske fakultete, 15 štipendij za študente agronomске fakultete, 8 štipendij za študente gozdarske fakultete, 5 štipendij za študente akademije za igračko umetnost, 8 štipendij za študente Drž. inštituta za fizikulturo v Beogradu, 8 štipendij za študente Inštituta za telesno vzgojo v Ljubljani, 10 štipendij za študente Višje pedagoške šole, 8 štipendij za študente Višje šole za medicinske sestre, 8 štipendij za dijake Šole za medicinske sestre, 8 štipendij za dijake Srednje vzgojiteljske šole, 12 štipendij za dijake Šole za sarnitarne tehnike, 17 štipendij za dijake nižjih medicinskih šol, 40 štipendij za dijake učiteljske šole, 5 štipendij za dijake Tehniške srednje šole, 25 štipendij za dijake Gradbenega tehnikuma, 6 štipendij za dijake Srednje kmetijske šole, 5 štipendij za dijake Srednje gozdarske šole, 25 štipendij za dijake Ekonomske srednje šole, 8 štipendij za dijake Šole za umetnostno obrt, 20 štipendij za dijake Administrativne šole, 3 štipendije za dijake Višje gošpodinjske šole, 4 štipendije za dijake Višje šole za socialne delavce, 50 štipendij za dijake višjih razredov gimnazij, 14 visokošolskih štipendij nepredvidene stroke, 15 štipendij za strokovne in specialne šole nepredvidene stroke.

Prošnje je nasloviti na Komisijo za štipendije okraja Maribor (Tajništvo za prosveto in kulturo OLO Maribor), Heroja Staneta ul. 1, Maribor. Prosilci z visokih šol, ki še niso predložili prošnji, naj prošnje predložijo predhodno Mariborskemu akademskemu klubu, ki jih bo nato skupno oddal Komisiji za štipendije. Ostali prosilci naj predložijo prošnje preko šole, ki jo obiskujejo ali pa naj priložijo prošnji mnenje šolskega vodstva. V prošnji naj prosilci navedejo svoj življenjepis in izrecno izjavo, da ne prejemajo druge kake štipendije. Prošnja naj vsebuje sledeče priloge:

- 1. potrdilo o vpisu na šolo ozir. fakulteto z navedbo letnika (semestra) in stroke (odsaka), 2. Zadnje spravečilo oziroma potrdilo o uspešno opravljenih izpitihih v zadnjem letu, 3. Potrdilo o imovinskem stanju, 4. Potrdilo podjetja, v katerem sta uslužbena oče ozir. mati, glede višine plače in otroških dodatkov, 5. Prošnja mora biti kolkovana z 100 din državne in 95 din mestne takse. Prednost pri dodeljevanju štipendij bodo imeli prosilci s področja OLO Maribor. Prošnje z vsemi prilogami bodo morale biti dostavljene Komisiji za štipendije okraja Maribor do 15. oktobra 1955.

1. potrdilo o vpisu na šolo ozir. fakulteto z navedbo letnika (semestra) in stroke (odsaka), 2. Zadnje spravečilo oziroma potrdilo o uspešno opravljenih izpitihih v zadnjem letu, 3. Potrdilo o imovinskem stanju, 4. Potrdilo podjetja, v katerem sta uslužbena oče ozir. mati, glede višine plače in otroških dodatkov, 5. Prošnja mora biti kolkovana z 100 din državne in 95 din mestne takse. Prednost pri dodeljevanju štipendij bodo imeli prosilci s področja OLO Maribor. Prošnje z vsemi prilogami bodo morale biti dostavljene Komisiji za štipendije okraja Maribor do 15. oktobra 1955.

Lzid žrebanja nagradne ankete SADNO LIKERSKEGA KOMBINATA »FRUCTAL« AJDOVŠČINA

- 1. nagrada: 5000 din, Franc Kovačič, uslužbenec, Kozje 23. 2. nagrada: 2 zaboja à 10 kg marmelade, Lina Dorčec, Hirska 21/I, Ljubljana. 3. nagrada: 1 zaboj 10 kg marmelade, Iva Paučnik, Leningrajska ul. 27a, Maribor. 4. nagrada: 6 steklenic malinovca, Marijan Benčelj, Tržaška 1, Ljubljana. 5. nagrada: 6 steklenic oranžade, Polda Zmajšek, Kotredež 7, Zagorje ob Savi. 6. nagrada: 6 steklenic mente, Viktor Pokoren, Privoz 6, Ljubljana. 7. nagrada: 5 steklenic različnih likerjev, Jurij Panjan, Resljeva cesta 1/I, Ljubljana. 8. nagrada: 2 steklenici likerja, Vili Zagorc, Log 209, Hrastnik. 9. nagrada: 2 steklenici likerja, Martin Petrovič, Smarje pri Jelšah 6. 10. nagrada: 2 steklenici likerja, Ema Sepič, Bača 4, Most na Soči. 11. nagrada: 2 steklenici likerja, Vika Logar, Šmartinska c. 20, Ljubljana. 12. nagrada: 1 steklenica likerja, Ivan Roberc, Breg 23, Celje. 13. nagrada: 1 steklenica likerja, Dragica Tratnik, Slapničarjeva ul. 12, Ljubljana. 14. nagrada: 1 steklenica likerja, Majda Mavrič, Kruplivenik 10, Grad. 15. nagrada: 1 steklenica likerja, Darinka Jenkole, Škofljica 47. 16. nagrada: 1 steklenica likerja, Milka Mahnič, Tržaška cesta 61, Ljubljana. 17. nagrada: 1 steklenica likerja, Stanko Fabjan, Čečevje 2, Ravne na Koroskem. 18. nagrada: 1 steklenica likerja, Leopold Rosina, Cemenik 26, Trbovlje. 19. nagrada: 1 steklenica likerja, Margita Trtnik, Poljanski nasip št. 10, Ljubljana. 20. nagrada: 1 steklenica likerja, Peter Panjan, Sodovce 17, Stari trg ob Kolpi. 21. nagrada: 1 steklenica likerja, Vera Jezernik, Podlubljel 84, Tržič. 22. nagrada: 1 steklenica likerja, Štefka Količ, Rojska 38, Domžale. 23. nagrada: 1 steklenica likerja, Anton Minkuš, Hranilniška 10/I, Ljubljana. 24. nagrada: 1 steklenica likerja, Marija Slabe, Zavetiška ulica 3, Ljubljana. 25. nagrada: 1 steklenica likerja, Ivan Demša, Kolodvorska ul. 3, Ljubljana.

Srečnim dobitnikom bo nagrade poslala tovarna.

KINO »UNION« Ameriški barvni film Meč in roža Tednik: Filmske novice št. 39. - Predstave ob 15, 17, 19 in 21. - V glavni vlogi James Robertson in Glynn Johns. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »KOMUNA« Ameriški barvni film Poletno gostovanje Tednik: Filmske novice št. 39. - Predstave ob 16, 18.30, 21. - V glavni vlogi Gene Kelly in Judy Garland. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 in od 14 dalje.

KINO »TRIGLAV« Italijanski film »Slovo na postajki« Tednik. - V glavni vlogi: Jennifer Jones in Montgomery Clift. - Predstave ob 16., 18. in 20. uri. - Prodaja vstopnic od 15. ure dalje. Samo danes in jutri.

KINO »SIŠKA« Italijanski film »OBTOŽBA« V glavni vlogi: Lea Padovani, Andrea Checchi. - Režija: Giacomo Gentilomo. - Predstave ob 16., 18. in 20. uri. - Prodaja vstopnic od 14. ure dalje. - Na sporedu samo danes in jutri.

Kjer je potrebna snaga - ČISTILNI PRAŠEK VERA gotovo vam pomaga.

Hotel ROMAN VICKI BAUM Šangaj

dale-Smith, tako trdo ogovorjen, je bil podoben možu, ki mu je tik ušesa zabrnala budilka. Se preden pa je spregovoril, je planil doktor Hain pokonci in zaklical: »Govoril sem z doktorjem Bradleyjem. Počena lobanja ali druga notranja ali zunanja poškodba je izključena, docela izključena, to je ugotovil dosedanj zdravniški pregled. Toliko gospod Taylor ni z Russellovo smrtjo v nobeni zvezi, vsaj neposredno ne.« Spet je sedel, presenečen sam nad seboj. Da je sploh se posegal v človeške zapletitjaje, da je še poskušal pomagati pravici, to se mu je zdelo zelo čudno. Prečuta noč in nesreča, ki jo je nosil v obliki zmečkanega pisma v žepu, sta ga zdaj zazibala v čudno stanje rahločutnosti in bistrega sluha. Da nista bila ne Kurt, ne kuli v nobeni zvezi z Russellovo smrtjo, o tem je bil prepričan. Toda šele v trenutku, ko je spregovoril Frank, mu je postalo jasno, da je žena sama umorila svojega moža. Sir Kingsdale-Smith še ni bil prišel tako daleč, nasprotno, njegove možgane je zastirala čedalje večja topost, čim bolj se je odmikala ura, ko je moral pokaditi svoji dve pipi. Sklonil se je daleč čez mizo in dejal prijazno: »Vidite, gos - pod Taylor, vi niste zakrivilili uboja, to je ugotovljeno. Če je Russell res napadel svojo ženo in če ste jo branili - o čemer ne morem dvomiti - je bilo to povsem naravno in celo hvale vredno dejanje. Nič izmed nas ne bi mirno gledal, kako nekdo pretepa ženo, ne da bi jo branil.« »Hvala, sir,« je rekel Frank in sedel. Izenadna je po silni napepetosti vse v njem popustilo. Segel je po škaticci cigarete. Bila je prazna. Whisky mu je potreben, je pomislil. Zdjaj so se začeli njegovi udje spet polniti in napenjati. Bil je že mrtev. Zdjaj je spet zaživel. »Sicer pa bi rad vedel, kako to, da ste bili navzoči, ko se je

Russell vrnil?« je vprašal sir Kingsdale-Smith. Miza je postala zelo dolga in Kingsdale je sedel daleč nekje na drugem bregu široke reke. Obotavljal se je še, ko je Helen odgovorila, ne da bi odvrnila pogled od svojih sklenjenih rok: »Gospod Taylor se je prišel posloviti od naju, preden bi se odpeljala na ladjo. Hotel se je zahvaliti za poročno darilo, kj sva mu ga poslala. Danes je namreč njegov poročni dan.« Frank ni razumel neobrzdanelega, grenkega zmagoslavja v teh besedah. Sir Kingsdale-Smith je vlnudno zamrmral: »Zal mi je, da motim vaš poročni dan. Izbrali ste si slab dan,« je pripomnil, kajti grmenje topov je rezalo zrak v čedalje krajših presledkih. Morda pa je le grmelo. Kdaj pa kdaj se je zabliskalo in vsi so hoteli verjeti, da samo grmi. Frank je spet vstal, rekoč: »Pravkar sem vas hotel prositi, da mi dovolite pogledati, kaj je z mojo nevesto, sir. Gotovo jo skrbi, kje sem, Stanuje tu v hotelu, ostanem torej v hiši, če bi me še potrebovali. Zmeraj sem vam na razpolago. Samo zdaj - če bi me mogli pogrešiti, sir -« Frank je globoko dihnil. Požiral je velike dihlaže nevihtnega zraka, ki je pritiskal od zunaj. Zeljno je vdihaval ta zrak z okusno postanostjo in pritiska, zrak, poln smradu po potu kitajskih kuljev in daljnih eksplozij. Izkopaval se je ko zasut človek, ko je spoznal, da z Russellovo smrtjo ni v nobeni zvezi. Sele zdaj je opazil, da so bile njegove roke in noge omrtničene. Tedaj je začela kri spet krožiti po njih, peklo ga je in škemelo, ko da je bil zmrznjen, pa se je spet odtajjal in oživel. Miza se je še zmeraj raztezala, postajala je še tanjša in daljša, zdaj je bila že podobna tračnicam, po katerih se je sir Kingsdale odpeljal, bila je blazna senzacija. Potlej je bilo spet vse kakor običajno, in sir Kingsdale je sedel dovolj blizu, da je Frank lahko videl, kako se smehlja.

NOV APARAT ZA ANESTEZIJO

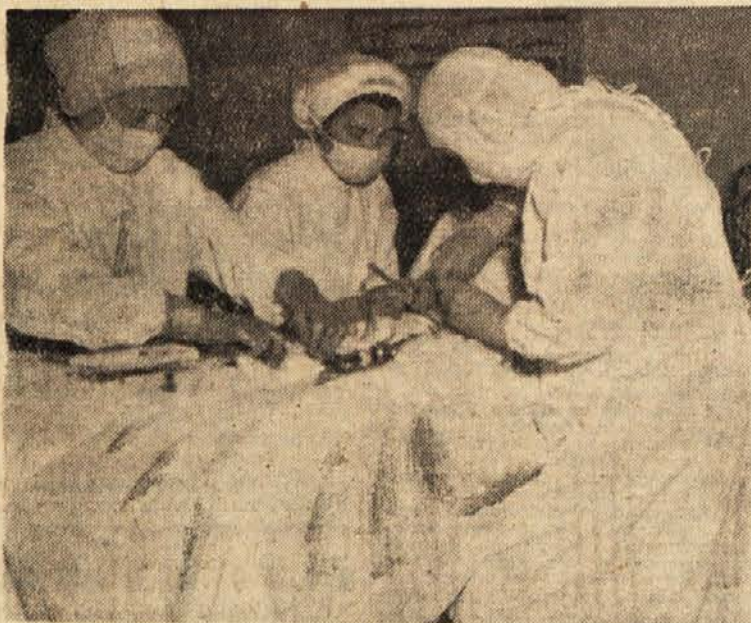
- Koristil bo kirurgom
- v samotnih krajih,
- kjer ni na razpolago
- dovolj medicinskih
- ustanov

Strokovnjaki nekega angleškega podjetja so izumili aparat za lažje uspavanje bolnikov z etrom pri kirurških operacijah »na terenu«. Tvrda je začela šele nedavno komercialno izdelovati takšne aparate in izvaža jih že v več dežel, med drugim v Švico, Kanado, ZDA, Indonezijo, Japonsko, Indijo in Nigerijo. Po stari metodi »odprtega načina narkotiziranja« zdravnik takorekoč ni imel kontrole nad koncentracijami, ki so ga dajali bolniku. Toploto bolnikovega telesa so morali uporabiti za izhlapevanje etra. Potrebna je bila precejšnja spretnost, da je ostal bolnik pod enakomerno ravni anestezije.

V drugi svetovni vojni je nastala nujna potreba po preprostem in

učinkovitem aparatu za anestezijo. Aparat je moral biti lahko prenosljiv, kar je pomenilo, da cilindri s plinom, kakršne imajo običajni aparati, niso ustrezali. Nuffieldov oddelek za anestetična sredstva v Oxfordu se je odzval temu pozivu z »oxfordskim vaporizatorjem« in hitro izdelal več tisoč takšnih aparatov, ki jih je lord Nuffield poklonil vojski in bol-

In zdaj so svoj cilj dosegli. Močno izpopolnjeni aparat iz vojnih časov je dobil ime »EMO inhalator«. To sta začetnici imen dveh znanstvenikov, ki sta si pridobila za ta izum največ zaslug, namreč dr. Epsteinerja in prof. Macintosh, črka »O« pa pomeni Oxford. Aparat je okrogel s premerom 27 cm, visok 19 cm in montiran na napravo za kontroliranje

Operacija bo kmalu končana

nišnicam. Ta aparat je uporabljal toplo vodo kot vir toplote za vaporiziranje etra. Po vojni so hoteli strokovnjaki tega oddelka izpopolniti aparat, da bi deloval brez toplote vode.

koncentrata. Njegovi kazalci se pomikajo po skali, ki kaže jakost omamne pare od 0 do 20°. Koncentrat omamne pare je zmeraj enak, neodvisen od spremembe temperature v prostoru. Njegov indikator je zmeraj točen, pa naj gre za odraslega bolnika ali za otroka. V aparat je vdelan avtomatičen termokompensator, da zrak ne more prodirati skozi eter, da bi temperatura zaradi izhlapevanja padla. Inhalatorji EMO so edini aparati na svetu, ki kažejo natančno višino koncentrata. Ko je usmerjen v koncentrat obrnjen na bližnji predmet, se delo aparata, v katerem je eter, avtomatično zapre, tako da se etrski hlapi ne morejo razpršiti po okolici. Njegov inhalator bo zlasti koristil kirurgom v samotnih krajih, kjer so količine medicinskih plinov zelo omejene.

Ceremonija v Covent Gardenu. Te dni je bila odprta jesens'na sezona v kraljevski operi v Londonu. Nastopila je japonska igralska skupina. Ob strani vidite moža, ki jih spremlja z glasbilom, po običaju pa je brez čevljev

Predsodek proti pritlikavcu

Poročni urad v Bristolu ni hotel dovoliti 19 letni prodajalki Sylvii Carter, da bi se poročila z 41 letnim pritlikavcem Gwynom Reesom, ki trdi o sebi, da je najmanjši človek na svetu. Urad je odklonil dovoljenje na predlog dekletovih staršev, ki nasprotujejo poroki 1,65 m visoke hčere z 1,05 m visokim pritlikavcem.

Nova smola za barve

Neka angleška tvrdka je izdelala na bazi kavčuka novo klorinirano smolo, ki ima to prednost, da jo lahko takoj uporabimo. V njej so razen olja tudi druge milne snovi. Smola je povsem plasticirana in v njej je posebno pomožno sredstvo za kvašenje. Treba jo je samo raztopiti in ji dodati pigmente, pa lahko iz nje izdelujejo barve. Novo smolo izdelujejo v obliki suhega, negorljivega praška brez vonja in okusa. Če jo pomešamo z barvo, je zelo odporna proti kislinam in slani vodi. Čeprav je pomešana z barvo zelo trda, je hkrati tudi elastična.

POZIV na vdajo

Delavec na eni izmed številnih plantaž v Malaji je našel letak, s katerim oblasti pozivajo upornike na predajo. Kakor vemo, na Malaji že več let trajajo hudi boji z uporniki, ki se nočejo podrediti angleškim oblastem

Celih 18 let je molčal

Tako se je kaznoval sam, ker je umoril svojo ženo in tri otroke

Celih 18 let morilec John Cane ni spregovoril niti besede, razen tega pa se je delal gluhega. Star je že 61 let. To si je naložil sam za kazen, ker je v jezi umoril svojo ženo in tri otroke. Zločin je storil leta 1934, ko mu je bilo 40 let, njegovi ženi Gracii pa 25. Morilec je prišel pred sodišče in ko ga je sodnik vprašal, ali priznava krivdo, je prikimal in odgovoril: »Da, gospod!« To sta bili njegovi zadnji besedi, potem pa je vseh 18 let molčal.

Sodišče ga je obsodilo na do smrtne ječe. Ker se je delal gluhega in nemega, so ga odpeljali v jejniško bolnišnico. Tam so napenjali zdravniki vse sile, da bi ugotovili, ali je res gluhom ali pa gluhost samo hlmi, pa je bilo vse njihovo prizadevanje zaman. Zato so zapisali v njegovo knjižico, da ne zna govoriti in da je gluh. Zaprli so ga v celico skupaj z nekimi drugim jetnikom, s katerim vsa leta ni spregovoril nobene besede.

Mnogi sojetniki mu niso zaupali. Imeli so ga za policijskega ovaduha, misleč da ga je policija poslala v kaznilnico, da bi

prisluškoval njihovim pogovorom. Na vse načine so ga skušali pripraviti do tega, da bi spregovoril. Ko ga je neki kaznjeneec nekoč na vso moč sunil v trebuh, ni niti zastokal. Ob neki drugi priložnosti so mu vrgli sojetniki pod noge bengalično raketo, ki se je razpočila. Toda Cane niti z očesom ni trenil. Naposled so ga pustili pri miru. Imenovali so ga samo še »mucec«. In potem so se v njegovi navzočnosti mirno pogovarjali o svojih zločinih.

Do 24. julija 1952 je Cane svojo zaobljubo držal, potem pa so ga predlagali za oprostitve. Ko je stal pred odborom za pomilostitve, je prvokrat spet odprl usta,

ni pa mogel spregovoriti. V dolgih letih je bil namreč pozabil govoriti. Odpeljali so ga nazaj v bolnišnico, kjer so ga počasi učili uporabljati jezik. Prve stavke je za silo izgovoril šele čez 8 tednov. Njegove prve besede so bile: »Bili smo vzorna družina. Sam ne vem, zakaj sem to storil. Nekaj me je prevzelo. Zivljenje mi je postalo pekel in sam pri sebi sem prisegel, da ne bom nikoli več govoril.« Uprava kaznilnice je morala med kaznjenci razširiti vest, da so Caneju z operacijo vrnil dar govora, ker se je bala, da bi ga sojetniki ne ubili, misleč, da je bil vendarle policijski ovaduh.

OXFORD POTREBUJE podzemeljsko železnico

da bi razbremenila promet, ki ga mesto komaj še zmaguje

Med angleškimi mesti, ki komaj še zmagujejo promet, je tudi znano univerzitetno mesto Oxford. Na delu dveh glavnih ulic sredi mesta čakajo ob najživahnejšem prometu skoraj kilometer dolge vrste motornih vozil. Nesreča je v tem, da so visoke šole že pred nekaj stoletji, preden so mogli računati s tako živahnim prometom, razširile svoja poslopja in parke na vse strani. Tako zdaj ne morejo presekat najživahnejših ulic, ne da bi uničili lepote mesta. Zato so nedavno sprožili predlog, da bi zgradili pod mestom predor, ker bi podzemeljska železnica promet zelo razbremenila. Predor bi morali skopati precej globoko, pod debelo plastjo vlažnega greda. Pod to plastjo pa je plast goste ilovice. Kopanje bi torej ne bilo drago in tudi vzdrževanje predora ne bi bilo združeno z velikimi stroški.

Ce ne bodo zgradili podzemeljske železnice, bodo morali eno glavnih ulic sredi mesta presekat z novo široko cesto, kar bi

bila velika škoda. Oxford ima v sredini krasne javne nasade in zelene livade, da se počuti človek v njem, kakor na podeželju. Se zdaj se pasu na teh livadah krasne. Ob livadah teče reka Cherwell med drevjem v najlepšem parku. S teh livad je videti najlepša poslopja Oxforda. Tako lahko človek nekaj časa občuduje krasna poslopja ali zgodovinske spomenike, potem pa se sprehaja po zelenih livadah. Poslopja v Oxfordu so zgradili najboljši arhitekti Velike Britanije. Malo je mest na svetu, ki bi imela toliko krasnih poslopj.

Težko si je misliti, da bi široka avtomobilska cesta presekala ta slikoviti del Oxforda. Angleži priznavajo, da glede izgradnje predorov zaostajajo za Francozi in Američani. Če pa se bo promet tudi v prihodnje razvijal tako kakor doslej, bodo morali v vsakem večjem angleškem mestu zgraditi vsaj en predor za podzemeljsko železnico.

Vse angleške križarke v rezervi

To je prvi primer v novejši zgodovini angleške vojne mornarice

Prvokrat v novejši zgodovini angleške mornarice ta delca nima več v službi nobene križarke. To je posledica srditega prerokanja med Churchillom in lordom Mountbattenom. Dne 15. septembra je angleška Admiraliteta umaknila z morja zadnjo veliko vojno ladjo, 45.000 tonsko »Vanguard« in jo dodelila rezervnemu ladjevju. Ta ladja bo zasidrana v nekem mirnem škotskem fjordu. Od mogočnih topovskih stolpov s topovi kalibra 38,1 cm do protiletalskih topov, anten in radarskih drogov, vse bodo polili s posebno tekočino, ki se na zraku takoj posuši. Tako nastane prozorna plast polivinilne podobne mase tako, da bo ladja kakor zavita v prozorno tančico mirno stala v fjordu in čakala na morebitno novo uporabo. Preden so sklenili dodeliti to deset let staro vojno ladjo rezervnemu ladjevju, se je bil med Admiraliteto in vlado srdit boj. Javnost je šele zdaj zvedela njegove podrobnosti.

»Nikoli ne smemo biti brez vojnih ladij«, je rekel Churchill na eni zadnjih sej vlade, ko je bil še ministrski predsednik. »To vojno ladjo potrebujemo že zato, da bi na njenih jamborih vibrala naša zastava«. Churchill je prav ta vojna ladja zelo pri srcu, saj je v zadnjem letih vojne nadzoroval njeno graditev do najmanjših podrobnosti. Na morje so jo spustili leta 1945.

V Admiraliteti in vladi so bila mnjenja o vojni ladji deljena. Ena skupina se je zavzemala za to, da bi ostala ladja v aktivnem ladjevju. To skupino je vodil najprej Churchill, za njim pa Eden. Drugo skupino je vodil lord Mountbatten, ki je rekel, da si Velika Britanija ne more dovoliti tega razkošja. »Vanguard« je imela namreč posadko 1600 mož, ki jih po Mountbattenovem mnenju potrebujejo na drugih važnejših ladjah. Mountbatten je podprla državna zakladnica s tehtnimi argumenti. Stroški za vzdrževanje te vojne ladje in njene posadke so znašali dnevno 3000 funtsterlingov.

Vtem ko se je več mesecev bil za zaprtimi vrati angleške vlade boj za ponosno vojno ladjo je stal »Vanguard« v doku v Devonportu, kjer so njegovo opremo in oborožitev obnovili. Gradbeni stroški za to ladjo so znašali preračunano v naš denar 17 milijard. Za obnovo njene opreme so morali plačati angleški davkoplačevalci težke milijone. Komaj pa so bila popravila končana, je prišla vest, da pojde ta velika vojna ladja v rezervo. Če bi Velika Britanija mobilizirala, bi

trajalo tri dni, da bi ta vojna ladja lahko posegla v boj. Njena posadka pojde delno na najmodernejšo ladje protipodmorniške obrambe, delno pa na »Girdle Ness«, posebne vrste ladjo, ki jo uporabljajo v pomorski vojni za dirigirane izstrelke. Podrobnosti o tej ladji — javnosti niso znane.

SNUBAC

Vsa drhteča od razburjenja sprejme dekle svojega izvoljenca.

»Ali si zaprosil mojega očeta za mojo roko?«

Fant molče priklama.

»No in kaj ti je odgovoril?«

»Nicesar, objel me je in se zjokal.«

KUPCIJA

»Kaj, vi se hočete poročiti z mojo hčerko? Ali imate kaj premoženja?«

»Oprostite, jaz se ženim, ne pa kupujem.«

»Nobenih resnih namenov nimam. Samo knjige nerada nosim iz šole domov.«

»Kar pomij lonce in krožnike, vse drugo pa opravi jaz.«

ČAS VOLKOV

Pripoveduje: JANEZ KLEMENČIČ
Riše: MARJAN AMALIETI

49. Na robu vasi je stala srednje velika hiša. V njej je živel lovec Blažon, ki so ga poznali daleč naokoli. Kadar se je napil, je pripovedoval nozdrpne zgodbe, kako je streljal medvede, volkove in divje prašiče. Poslušali so ga radi, ker je znal živo pripovedovati, verjel mu pa ni nihče. Zaradi tega je bil Blažon vedno užaljen. Dušal se je in prisegal, da je bilo vse do pičice tako, kot je povedal, ali pa še bolj nevarno.

50. Zdaj je bila noč in lovec Blažon je junakno smrčal pod odejo. Mesec je gledal skozi okno in medle osvetljeval dvocevko, ki je visela na steni. In to noč je Roksi nenadoma skočil pokonci in divje zalajal. Takoj nato je bilo slišati hudobno renčanje in besno otepanje, potem pa je zavladala grobna tišina. Lovec Blažon je nehali smrčati in prisluhnil. Slišati je bilo samo tiktakanje stare stenske ure.

51. »Samo zdelo se mi je!« je zaspano ugotovil Blažon in si znova potegnili odejo čez glavo. Sonce je bilo že visoko, ko se je skobacal iz postelje in pogledal skozi okno. »Roksi!« je poklical. Nobenega odziva. »Roksi, mrha zaspan! Ti že pokažem!« je zarobantil lovec in se nagnil skozi okno. Roksija ni bilo nikjer. Pomel si je oči. Ne, ni se motil: z žlice, ki je bila napeljana pred hišo, je bingljala veriga, na njej pa Roksijev ovratnik. Psa nikjer.